

Halutzytst azerstowa
Bibliot. Jajellońska
Kraków
Sw. Anny 19

טשענאטאזער

צווישן יארן 1935-1936
פארן 11טן פון יאנואר
פארן 11טן פון יאנואר
פארן 11טן פון יאנואר

צווישן יארן 1935-1936
פארן 11טן פון יאנואר
פארן 11טן פון יאנואר
פארן 11טן פון יאנואר

צווישן יארן 1935-1936
פארן 11טן פון יאנואר
פארן 11טן פון יאנואר
פארן 11טן פון יאנואר

Piątek 11 października 1935

ליכט-צינדען 4.45

פרייטאג, ערב סופות תרצ"ו

אכטונג וויעלדן!
צווישן אונזערע פון פערשידענע
עלעקטרישע לעמפ, זשיראנדאלען
צו זעהר ביליגע פרייזען אויך אלעלי זשיראנדאלען
ווי: אטראם, פיליפס, העליאס צו בעקומען אין ווייניגער-געשעפט
משה פערעצאווטש, וויעלדן, אונגוסיאנסקא 6.
קומט און איבערזיגט אייך.

Zakład ortopedyczny
(chor. kości, stawów i reumatyczne)
D-ra med. TRAUNERA
Częstochowa, Aleja 20.
Telefon 10-07

וויעלדן!
מאנטאג אין ערשטען טאג חול-המועד
קומט פאר אין זאל „מכבי” א ווייניגער 3-30 נ.מ.
א.ג. קינדער-פאפס
פון די קינדער פון דער פרעסע-
שולע פון פרייז. מ. לאנדסברג.
אין פראגראם: ריטמישע טענץ, איינאקטער א.ג. „באבא-יאנא”,
טענץ, געזאנג בילדער א.ג. ד.ג.
ביליגע איינטייטס - קארטען - ביי דער קאסע

Jadwiga Fajge
wznosiła lekcje
gry skrzypcowej
ul. Waszyngtona (d. Jasna) 20.

Szkoła tańców
baletm. Kosteckiego
w lokalu własnym
ul. Waszyngtona 26 6.
Uwaga: Zapisy na kursy, lekcje pojedyncze codziennie od 10 rano do 9 wiecz.
Ostatnie nowości. Gwarancja wyczucia
אכטונג: יעדען שבת קומט פאר פראקטישע לעקציע
פאריווישע געזעלשאפט. אנהויב 8 און 1-קלאסישע פונק

FABRIARNA, PRALNIA CHEMICZNA
„KRYSZTAŁ”
ul. Berka Joselewicza 2.
מיר נעמען צו אונזערע קראפערען מיט לאנג-דויערענדע
שפיגעל-גלאזן, אויך נעמען מיר אן „כעמיש” צו רייניגען און
צו פארבעסערן אלערארט קליידונג.
ספעציאליטעט: 1) פארבען לעדערנע קורטקעס
(2) דעטאשירען (ארויסנעמען פלעקען און וואשען).
אכטונג: פלעקען ווערען ארויסגענומען אויפ'ן ארט

איך קוין און פערקויפן
אבענוצטע ניי-מאשינען
ווי אויך רעפעראציעס
1. שווייטשינסקי, אלעס 8
רעיעלע בעהאנדלונג.

אונזער פרייזען היינט פרייערמויער
טויט פון ווין מוטער
נ"ע פעריל
דעם טיעפסטען מיטגעפיהל.
רימיהו ראזענבלאט, שווא" ווייניריב
הירשל יאזעמבעק, מ. קראפאט.

קינא „אטלאנטיק”
מאנטאג, ד. 14. 7. ח. (1 טאג חוה"מ) 9 אווענד
גאט-אויפטריט פון בעריהמען ארטיסט און נישט-פערזענלעכע „סערזשאנט גרישא”
קורט קאטש
צוזאמען מיט וויער ערשטקלאסיגען, אנטאבל: פרייען: בערטא זאלאווסקא, העלענא
אינווענטאזש, מרים לערנער, מענער: יעקב קורלענדער, שלמה קראנץ,
דוד ליכט, שמחה וויינשטויב, אברהם וואלפשוטאט אין מעכטיגען קונסטווערק
„איין דאס דער וועג”
טראג-קאמעדיע
אין 3 אקטען.
בילעטען-פארפערקויף היינט א גאנצען טאג אין זרוק, פון 11 באשטאן, שבת, זונטאג און מאנטאג
אין פרייז-אנשטאלט פון 11 עפטייטן (אלעס 21, אייגנאנג דורכ'ן טויער).

WORLD-RADIO
świat w domu...
Odbiorniki radiowe wysokiej jakości.
3 zakresy fal (15—2000 m).
Odbiór europejskich i zamorskich stacyj przez całą dobę.
Automatyczna sygnalizacja świetlna na wszystkich zakresach.
Łatwość obsługi.
Niedościgniona wierność reprodukcji.
Całość estetyczna.
Doskonała selekcja.
Wzmocniacz muzyki patefonowej.
Odbiór stacyj zagranicznych bez ziemi i bez anteny.
Oświetlone napisy stacyj.
Ceny przystępne. — Warunki dogodne.
ZAKŁADY RADJOTECHNICZNE
„WORLD-RADIO”
Inż. Br. Fliegelman, H. Kongrecki i S-ka
Spółka Komandytowa.
Biuro: Aleja 24. Tel. 25-75.
Pokazy cały dzień.

NAJWIĘKSZA WYGRANA
w Częstochowie w 83-ej loterii
zł. 20.000
padła w znanej i szczęśliwej kolekturze
S. HAFFTKA i S. BORZYKOWSKI
I ALEJA 2. TELEFON 19-13.
Losy do I-ej klasy są już do nabycia.

7-10 kl. Prywatna Szkoła Powszechna, I-a Aleja 8
z prawami szkół państwowych
Magistra polonistyki T. Wajnberżanki
יידישע עלטער!
אויב איהר ווילט ערציהען אייערע קינדער אין רעליגיע-גאנצאלען גייסט — קענט איהר דאס
דערגרייכען נור אין דער איין-אין-איינציגער שולע. וועלכע ווערט געליטעט דורך דער באוואוסטער
פערזאנליכקייט פון ווארש. אנהייבערעט, ווי אויך פון רעגירונגס-פערזאנלעכקייט אין ווארשא
מגד. פון פאלאניסטיק מ. וויינבערג.
הן די למודי-קורס, הן די למודי-חול ווערען געלערנט אויפ'ן לעצטען הארט פון דער פערזאנליכקייט.
די שול-קאנצעלאריע נעמט-אן איינשרייבונגען אין אלע קלאסען, יעדען טאג פון 9 פרייה ביז 1 מיטאג.
די למודי היהדות ווערען געלערנט אונטער דער לייטונג פון בעוואוסטען פערזאנלעכקייט
פראפ. ב. וויינבערג.
ס'ווערען איינגעפיהרט עווענטועלע אפטיילונגען פאר מיידלעך. פון 3 ביז 5 גאנטייטאג ווערען
געגרינדעט ספעציעלע קורסען פון למודי-היהדות פאר שול-קינדער פון אנדערע שולען.
בעמערקונג: פאר אונגעמיטעלטע — ווייטגעהענדע הנחות.

מירן פרייזען יוסף גליקסמאן אין פרוי צו דער פערזאנלעכקייט פון וויער זון
יעקב מיט פרייז. איידעל פראצעל (שעראד) ווינשט פיער נחת און סריד
לייב בערקאוויטש און פאמיליע.
וויעלדן.

אונזער פרייזען יעקב גליקסמאן
צו דער פערזאנלעכקייט מיט פרייז. אדעלא פראצעל
ווינשען גליק און צופרידענהייט
בראנקא גראסמאן, יצחק בענדעס, וויעלדן.

א גמר חתימה טובה
ווינשען מיר דעם ה' מענדיל לעוואקאוויטש אין פאמיליע
צום נייעם יאהר.
א. פארינגער און פרייז.

מעלדונג.
מיטוואך, דעם דריטען טאג חוה"מ 8 א ווייניגער אווענד
קומט פאר אין בנות לאקאל, קאסטענדאלא 11
א רעפערעט
א.ד.ט. „די אויפגאבע פון דער יו-
דישער פרוי אין איצטיגען טאג”
פונ'ם לייטער פון דער בנות-צענטראלע אין פוילען און רעדאקטאר
ה' י.ג. פרידמאן.
מיטגלידערינס און סימפאטיקערינס קומט מאסענווייז.

Prawo do bogactwa mają wszyscy
nie omijaj zatem szczęścia kupując
dziś jeszcze **LOS** w słynnej z wielu
większych wygranych Kolekturze
ANTONIEGO EGERA
CZĘSTOCHOWA, ALEJA 14, TELEFON 14-41.

Dla PP. instalatorów i odbiorców rur kanalizacyjnych
Odlewnia „WULKAN”
Sp z o. o.
w Częstochowie
ul. Tartakowa 31/37, telefon 13-93

uruchomiła dział żeliwnych rur kanalizacyjnych i kształtek
według ustawowych norm Polskiego Kom. Normalizacyjnego.
Wykonanie pierwszorzędne. Dostawa natychmiastowa.

אונזער פערזאנלעכקייט מיטגליד ה' העניך פרייערמויער
צו ליעב'ן טויט פון ווין מוטער
נ"ע פעריל
דריקען מיר אויס אונזער טיעפסטען מיטגעפיהל.
פערזאנלעכקייט פון האנדלער-קער-פערבאנד
אכטונג: אין טשענסטאקאוו.

אונזער פארשטאנדיש ה' העניך פרייערמויער
טויט פון ווין מוטער
נ"ע פעריל
דריקט אויס דעם טיעפסטען מיטגעפיהל
די פערזאנלעכקייט פון לעדער-צעק אין טשענסט.

מיר נעמען אנטויל אין צער פון אונזער פערזאנלעכקייט מיטגליד ה' העניך פרייערמויער
צו ליעב'ן טויט פון ווין מוטער
נ"ע פעריל
המקום ינחם אותו בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
די פערזאנלעכקייט
פון דער גמילת-חסד-קאסע אגראדאוו 6.

משה א.ש.

ושמחת בחגך.

ערשט האבען די יודען פון דער גאנצער וועלט אדורכגעמאכט זעקס שווערע וואָלען פון תפלות און ענווים. ווי נאָר דער חודש אלול איז אָנגע- קומען האט זיך שוין געלעבט און דער דער קול שופר, וואס איז אָנגע- אַז די "מים-נוראים", די טעג, אין וועלכען יעדער מענטש ווערט גע- צום גוטען אָדער שלעכטען-רוקען-אָן. דאָן געהט די סליחות-וואָך, ראש השנה, עשרת ימי תשובה און צום לעצט "יום כפור", דער טאג פון סליחה מחילה וכפורה, אין וועלכען אפילו אַ פיש אין וואַסער ציטערט.

דאס אַלעס איז, גאָט צו דאַנק, אַדורך. מאַרגען הויבט זיך אַן דער שעהער טרעהליכער יום-טוב-סוכות, וועלכער רופט זיך "זמן שמחתנו", די צייט פון פרייד און גלייכצייטיג אויך "חג הא-סיף" דער יום טוב פון זאמלען. יעדער יוד אין ארץ-ישראל האט ביז דער צייט געזאמלט פון פלד, גארטען און וויין-קעלער, זיך אָנגעגרייט אויף א גאָנץ יאהר צו עסען און לעבען, פאַר זיך און פאַמיליע. ער האט נישט מעהר קיין דאָגות און אומעס. ער איז מיט אַלעם פערזאָנלעך. א גאנצען ווי- מער פלעגט דער יודישער פארמער אין ארץ-ישראל זיין אין שרעק, בעטען צו גאָט, אז דער רעגן זאָל קומען צו דער צייט; ער האט געציטערט טאָפער וועט איבער'ן רעגן-מאָנעטל די ערד נישט געבען איהר פרוכט, אָדער א היי- שרייג וועט איהם פערדערבען די תבואה אין פלד:

מיט'ן אָנקומען פון "חג האסיף" איז זיין וואָך פערשואונדען. די תבואה געפינט זיך שוין אין שפאָלער, דער ארץ-ישראל יוד איז זיכער און פרעה-ליך, איהם וועט שוין דאס קינסטיגע יאהר גאָר נישט פעהלען, קאָרן און וויין איז דא איבערגענוג, און דעריבער קען ער שוין זיין גליקליך און צו- פרידען.

די הייליגע תורה האט דעם יום טוב סוכות, "חג האסיף", וועלכער ווערט אויך גערופען "זמן שמחתנו" די צייט פון אונ- זער פרייד, בעצייכעט אַלס צייט פון גלייכהייט ביי אַלע יודען, נישט מא- כענדיג קיין אונטערשיד צווישען רייך ביז אַרם. גרויס און קליין, און ארויס- געגעבען אַ בעפעל, "בסוכות תשבו שבעת ימים כל הארץ בישראל ישובו בסוכות" יעדער יודישער בירגער, צי דער גביר, וועלכער בעזיצט א גרויסע און שעהנע אויסגעפירטע וואוינונג, צי דער רעסעסער אַרימאָן וואס וואוינט אין אַ ענגע גאָס קעהלער-שטוב-אַלע מוזט איהר זיך איבערציהען אויף די זיבעט טאג פון "זמן שמחתנו" אין ארץ- איינהייטליכע וואוינונג-אין דער סוכה. די סוכה ווייזט, אז דער מענטש קען

פון זש. ט. ג.

— שבת, דעם 12 ד. ת. קומט פאר אַנאָיספלוג פאר מיטגלידער און סימ- פאָטיקער אויף דער הויפט-פאָסט, צוליב דער גרויסער פערזאָנלעכער צעטען מיר ווענען פרייהערדיגע איינשרייבונגען. — אין די טעג פון 19 און 20 ד. ת. (צווייטע טעג סוכות) קומט פאר אַנאָ- אויספלוג קיין לאָדו. עס וועט ווערען בעזוכט די ווידעווער מאָנאָפאָקטור, עלעקטראָנישע א.ד.ג.

— די ערשטע לעקציע פון ענגליש פאר אָנפערנער אונטער דער אָנפיהרונג פון פרייזער קומט פאר דעם 15 ד. ת.

לישב בסוכה...

קליינער פערלעטאָן.

ציקעלט ביי די תפילות, פון וועלכע ער איז אָנגעקומען אין שווייט, הויבט אָן בעת נעליה ערשט אויפסטיי און מיט אַלע כחות שרייט ער אויס: חתמנו, אָזוי ווי ער וואָלט מורא גע- האָט, אז טאָמער נוצט ער נישט אויס די דאָזיגע מינוט, איז אַלץ פערלירען, וועט די אַרבייט פון גאנצען מעת-לעת געהן לאיבוד.

אינדערזעלבער צייט — זאָגט וויי- טער מיין שכן — האבען זיך ווידער געטראָפּען יודען, וועלכע האבען לה- עיס השם יודישען גאָט און די פרוימע יודען — איינגעפירטע בושעסען-ספע- ציעל אויף יום-כפור, כדי די יוגענד, וועלכע בעקומט נישט אינדערהיים צו עסען, זאָל זיך קאנען דערהאפּען ס'הארץ. ס'האט אפילו געטראָפּען, אז אין איין אונדערמועלעכען הויף, וואו ס'האט זיך געפונען אַ מיני איז אויך איינגעפירטע געוואָרען אַ גאָסעס. אָזוי, אַז בעת די יונגעלייט האבען געהאלטען אין מיטען אַללען, האָבען זיך צו זייערע אויערען דערשלאָגען די תפילות פון די רעליגיעזע יודען.

דאס זעלבע — דערזעהלעט ווייטער מיין שכן — איז מיט דער פראָגע ווע- גען האַנדלען מיט'ן מלכות הרשעה,

יום-כפור אין טשענ-סטאָבאָוו.

סטאָבאָוו.

דער טאָג איז געווען א שעהער, פון וועלכען די, וואס דאווענען און פאָסטען זענען נישט געווען שטאַרק צופרידען, ווייל זיי איז אויסגעקומען אַהיימגעווען מיט א פאַר מינוט שפע- טער. דערפאר אבער זענען געווען שטאַרק צופרידען די שפאַצירענדע, וועלכע האבען זיך געוואָרעט אין די אַלעס, ווי אויך אין די פאַרקען.

די שוהלען זענען געווען געפאָקט פון מתפללים איבערהויפט אין דער שטאָדט- שוהל, ווי אויך אין נייעם בית-המדרש. ביי כל נדרי איז די שטאָדט-שוהל געווען אַזוי איבערפולט, אַז דאס וואַסער האט זיך געגאָסען פון די ווענט אין אויך פון די מתפללים.

חזן בלינדער האט הערליך שעהן געדאווענט כל נדרי, ממש קאָנצערט. אויך דער כּאָר אונטער דער לייטונג פון ה' ראָטענבערג האט שעהן געזינגען די אַלעס און אויך נייע קאָמפאָזי- ציעס.

צומאָרגענס האט חזן בלינדער זעהר שעהן געדאווענט מוספים און איבער- הויפט נעליה, וואס ס'האט אַרטיסטער- פון ביי די מתפללים בענייטערונג און ביי א סך איז געבוירען געווארען דער געדאַנק, אַז ווען חזן באַדאַש זאָל פערגליסטען צו פערבלייבען אין אַפריקא וואָלט ה' בלינדער געווען אַנערנסטער קאָנדיטאָן אויף שטאָדט-חזן.

פּמאַט אין אַלע שוהלען און מנינים, האט מען פאַר'ן לייצענען גערעדט ווע- גען די מעשה נירענבערג און גערופען צו באַקאָסירען אַלץ, וואס קומט פון דייטשלאַנד. אויך האט מען לויט דער פערזאָנלעכער פון היגען רב געזאָגט אין אַלע מנינים די געהעריגע קאָפיטלעך תהילים.

אכטונג מיטגלידער פון "לירא"!

זונטאג, דעם 13 ד. ת. 4 א זינגער נאכמיטאג אין ערשטען טערמין און 5 א זינגער — אין צווייטען טערמין קומט פאר די אַלגעמיינע פערזאָנלעכע פון די מיטגלידער פון דער געזעלשאַפּט "לירא".

די פערזאָנלעכע קומט פאר אין דער שולע פון ה' ווינשטאָק, אַלעס 20. אויך די דאָזיגע מיטגלידער, וועלכע האבען נישט ערהאַלטען קיין איינלאָ- דונג, ווייל ס'איז נישט געווען בעקאָנט זייער אַדערס, ווערען געבעטען צו קומען.

נדבות פאַר "חומכי עניים".

ה' נאָטען דוואַלעזשינסקי 10 זל. ה' שמואל קאָטק 20 קילאָ ברויט, ה' אהרן קעמפניסקי 10 קילאָ ברויט.

פערהאנען יודען, וועלכע האבען זייער גאנץ לעבען געהאַנדעלט מיט דייטש- לאַגער, ווי-נאָר אַבער ס'איז ארויס דער בעפעל נישט צו האבען מיט זיי קיין געזעלשאַפּט, האבען זיי באלד איבער- געריסען אַלע בעציהונגען און האבען אָנגעהויבן איבערציהען סחורות און אַנדערע לענדער; פונדעסטוועגען זענען פערהאנען יודען, גאנץ שעהנע יודען, וועלכע האבען נישט בלויז נישט אי- בערגעריסען, נאר נאך מעהר פערביי- דען זיך מיט היטלעך, פערנעמענדיג דעם פלאַץ פון די יודען, וועלכע הא- בען איבערגעריסען מיט דייטשלאַנד, און זיי מאכען דערביי גאנץ גוטע גע- שעפטען, דאס קומט פאַר אפילו אין דער צעלעליד-בראָנזשע, כאָטש, ס'זע- נען פערהאנען אייגענע פוילישע אויס- גאַרבייטונגען, און מען קען עס אויך בעציהען פון יאַפּאַן, ענגלאַנד און אַנ- דערע לענדער, ווי אויך בלונדע כעמי- קאַלען, וואס מען ברענגט גאנצע טראנספאָרטען פון דייטשלאַנד, כאָטש מען קאן דאס ברענגען פון אנדערע לענדער.

האָט איהר געהערט — פּרעג איך מיין שכן — אַז מען האט אין יום- כפור גערעדט וועגען דעם אין די שוהלען און אויסגעפאָדערט די יודען, זיי זאָלען איבעררייסען מיט'ן מלכות הרשעה.

כ'האב געהערט, כ'האָב געהערט —

קאָמעדיע דע לא „מאזיל"...

אויף אַנאָדער אַרט האבען מיר שוין געשריבען וועגען דעם משונה-די- גען וואָרט „מאזיל", וואס די פער- וואלטונג פון דער נייער סינאָגאָגע האט אָנגאָסירט אין דער פוילישער צייטונג און דאָרט האבען מיר געפרובט פעס- טעלען, אַז דאס איז געווען א דרוק- פעהלער, אַז אַנשטאָט „מזכיר" האבען זיי געמאַכט „מאזיל". איצט ווייזט זיך ארויס, אַז עס איז נישט געווען קיין דרוק-פעהלער, נאָר דער יודישער מזכיר, איז אין דער נייער סינאָגאָגע טאקי פערזאָנלעכע געווארען אין א קאָמעדיע, וואס רופט זיך: „מאזיל".

אדרבה, הערט, וועט איהר עס אַליין אַבשאַצן.

אַלע מאל האט דער אַבער-קאָנטאָר ה' פישעל זאָגט אין דער נייער סי- נאָגאָגע, וואו א יודיש וואָרט איז טריפה'ער ווי חזיר, דאָך ביי מזכיר- נשמות דערמאנט די פערשטאַרבענע מיט זייערע יודישע נעמען, ווי למשל: אברהם בן חיים, יוסף בן ראובן, משה בן שמואל און. היינאהר אַבער איז איינגעפיהרט געווארען א רעפאָרם און מען האט זיי מזכיר געווען מיט משונה- מאָדענע נעמען.

דער אַבער-קאָנטאָר פישעל האט טאָקע געמאַכט די „מלא'ס", נאָר ווען עס איז געקומען צו דערמאנען די פערשטאַרבענע, האט די מיסיע דאס מאל איבערגענומען דער פּרעדיקער, וועלכער האט אויסגערופען די נעמען אויף פויליש.

אָזוי האט ה' פישעל געזאָגט „את נשמת", האט דער פּרעדיקער פערענ- דיגט: טאָנאָסלאָוו בן מיכעלסלאָוו, אַדאַם בן ווינצענט, וואָלדיסלאָוו בן

פאָלעסלאָוו, וואיטשען בן מאָטשעק און אויך ביי די פרויען דאס זעלבע: וואָלדיסלאָוו בן פּלאָריאָן אַנדזשעליאָוו בן קלעפּאָטראַ און. שטעלט אייך פאַר, וואס פאַר א רושם עס האט אָנגעמאַכט אין די היי- מען, אַז עס מין „מאזיל". פון אַלע זיי- טען זענען געקומען צו פליהען מלאכים, וואונדערענדיג זיך, וואס דא קומט פאַר. נישט קאָנענדיג פעסטשטעלען, ווע- מען מען מיינט מיט די דאָזיגע גויאישע נעמען, האט די פמליא של מעלה בע- שלאָסען ארויסצופאָדערן פון היגען ראַבינאַט אַדער קהלה א „זאָשוואַר- טשעניע", וואס זאָל פעסטשטעלען, ווי אָזוי עס הייסען די יודען, וועלכע מען האט „אַבער-שמד'ט" אין דער נייער סינאָגאָגע צו הזכרות נשמות. גלייכ- צייטיג האבען די מלאכים געשיקט א דעלעגאַציע אין דער סינאָגאָגע אַריין; ווען זיי זענען אַבער אָנגעקומען צו די טויערען פון דער סינאָגאָגע, האט מען זיי לכתחילה נישט געוואלט אריינלאָ- זען, ערשט ווען זיי האבען געשוואוי- רען ביי זייער מלאכ'יש וואָרט, אז זיי וועלען חס ושלום דאָרט נישט דאווענען, זענען זיי אַריין און בייגעוואוינט די דאָזיגע...

— קאָמעדיע דע לא „מאזיל"...

סמך.

דער פאָנד פון דער ים-פערטיידי- גונג (פ. א. מ.) — אָהן שום אויס- גאבען אויף אַרגאַניזאַציע און אַד- מיניסטראַציע — איז גענצליך בע- שטימט אויף צו בויען אַ פוילישען מלחמה - פלאַט.

זמן שמחתנו.
ווילסון האבען
א פרעהליכע יום-טוב

טאָ קויף אַ לאָס צו דער ערשטער
קלאָס אין דער גליקליכער קאָלעקטור
Kantor Wymiany i Loterji

J. Weksler

I-sza Aleja 6.
דאס גרעסטע געווינס אַ מיליאָן זלאָטעס

קאנען בלייבען מיט'ן פעטיך. נ. יא. — גיט מיין שכן א מורמעל אונטער דער נאָז — כ'האָב שיעור נישט פערגעסען, אַז מען דארף זיך נעמען צו דער סוכה, וואס קומט אַבער אַרויס, אַז אונזער גאנץ לעבען איז נישט מעהר ווי א סוכה, אַ דירת-אָרעי, אַ צייטווייליגעס, וואָס יעדעס מינוט ווינטעל קאן עס אַממאָרפּען. אַך, אַך — זיפּט אַב מיין שכן — ווען וועט שוין קומען אַ צייט, ווען מיר יודען וועלען שוין האבען א דירת-קבע, אַנאָייגע- פונדעוועטע דירה, מיט אַלע פעלקער גלייך.

שוין הויכע צייט — שטעלט זיך אויף צום אוועקגעהן מיין שכן — שוין גענוג האבען מיר געליטען, שוין גענוג געוואנדערט, ס'איז נישטאָ מעהר קיין כח צו זיצען, ווי אַרעס א וואַלקאן און לעבען מיט פחד. עס וואָלט שוין גע- מעגט קומען די אמת'ע צייט פון חג- האסיף, ווען מען זאָל איינזאמלען די נדחי-ישראל און זיי אוועקזעצן אויפ'ן פעסטען באָדען, דאמאָלס בין איך זיכער — לייכטען אויף זיינע אויגען — אַז מיר וועלען פטור ווערען פון אזא-לע כע ערשיינונגען, ווי די, וועלכע איך האב אייך אויבען אויסגערעכענט. אַט דאמאָלס וועלען מיר קאנען זאגען מיט'ן גאנצען הארצען די ברכה — לישב בסוכה.

טמאָל.

ווערט מיין שכן אויפגערעגט — וואס קומט אַבער אַרויס פון רעדען. איהר ווייסט דאָך — זאגט גרונם פליטאל מיט פאַרקאָם — איהר קאנט דאך דאס ווערטיל: ולא ממדבר הרים — פון זא- גען ווערט מען נישט טראגען... וואס קומט אַרויס פון רעדען, מען דארף טהון. מיין מיינונג איז, אַז מען דארף מאכען אַ שווארצע ליסטע פון די דא- זיגע שעהנע יודען, און זאָל דאס מיט בלוטיגע אותיות פערשריבען ווערען אין דער געשיכטע, אַז בעת היטלער האט ארויסגעגעבען א בעפעל להשמיר ולהרוג, אַז בעת יעדעס שטיקעל סחורה, וואס קומט פון דייטשלאַנד איז איי- געטינקט אין יודיש בלוט, דעריבער אויב יודען קאנען דאס אויסנוצען און זוכען פאר זיך פראָפּיט, זענען אַט די דאָזיגע יודען ווערט, אַז מען זאָל זיי פערשרייבען אַלס פעררעטער.

גלויבט אַלס גרונם פליטאל — רוף איך זיך אַב — ווען מען זאָל פער- עפענטליכען די נעמען פון אַט די דא- זיגע חברה, וואָלט קיין פלאַץ אין דער צייטונג נישט געווען, טאָ זאָל מען זיי בעסער צו רוה לאָזען; זאָלען זייערע געוויסענס זיי פייניגען און זיי קיין רוה נישט געבען, ביז זיי וועלען אַליין פערשטעהן, אַז זיי זענען בוגדים פון דעם גאנצען יודענטום, און זאָלען מיר זיך בעסער נעמען אויסצובויען אַ סוכה, ווארום אַט-אַט איז שוין סופות און מיר

יוסף שאַץ, וויען.

רעדן זיין פון סוכות.

א מאַדנע טראדיציע דאס מין סוכות. פערלאזן דיין שטוב, דיין אייגענעם דעוועטע דירה און זען זיך אונזע און א ביידעל פון צוזאמענגעקלאפטע ברעטלעך, מיט א דאך פון צווייגלעך און בלעטלעך. עפּיס אַ משונה דיגער מנהג! אָבער אַז מען פערטראכט זיך טיפער, זעהט מען, אַז די אויסטער-לישע מצוה, וואס די תורה האט אונז געהייסן טהון, איז נישט גלאט אומ-זיסט.

די סוכה - דאס איז דער סימבאָל פון ווייזשן פאַלק אין גלות. אַ סוכה איז נאָר אַ דירה-ארעי, אַ דירה, וואס איז נאָר אויף דערווייז, אַ דירה, וואס איז אונטערוואָרפן יעדען קאפּו פון דער נאטור. אין אַ סוכה קען מען יוצען און גאנץ אנגענומען פערברענגען, נאר ווען עס איז שעהן, ווען דאס וועטער איז מילד און רוהיג. הויבט אָבער אַן אַ ביסלע צו ראָשן, אַ ביסלע צו רעגנען - טריפט גלייך פון סך און דאס זיין אין דער סוכה ווערט אונאנגענומען און פייניליך, היינט ערשט ווען עס רעגנעט און גיסט אויף אַנאמת - דאמאלס מוט דו הענדע-פענדעס פערלאָזן די סוכה, אויב דו ווילסט נישט ווערן אַדורכגע-צוואַנגען און אַדורכגעצט.

די תורה האָט געגעבן די יודען די מצוה פון סוכה, כדי זיי זאלן גע-דענקען, אַז זיי געפונען זיך אין גלות, אזוי ווי זיי וואָלטען זיך געפונען אין אַ סוכה.

זאָל זיך נישט יודען דאכטען, אז זיי זענען פעסט איינגעברענגט, האָבען ערוואַרבעט גלייכערעכטיגונג, מערנע-מען הויכע שטעלונגען אין דער מדינה, אין דער מדינה פון גערעכטיגקייט, קולטור און פרייהייט, און קיין שום רוח שאינו מצויה וועט זיי פון דאָרט שוין נישט מער אַרויסרייסען און זיי נישט טשעפּען. האט די תורה אונז געהייסן פערלאָזן די דירות און וואוינען עטליכע טעג אין סוכות אלס סימבאָל, כדי זיך צו זעראמאנען און צו וויסען, אַז מיט דער זיכערקייט האלט עס גאָר נישט אזוי פעסט, אַז זי איז אזוי ווי אַ סוכה, וואס אַז ליג-דע אַטמאָספּערישע ענדערונג אין בוכה אינגאנצען פון איהר צו מאכען אַ תל. ווער נאָך ווי די דייטשע יודען דאָר-

פון מיינע קינדער-יאָהרען.

אונזע די ימים-נוראים, די מוראדי-גע טעג, און פאר אונז חדר-יונגלעך האט זיך געעפנט אַ נייע פערספעק-טיווע פון פרעהליכע און פאר אונז קינדער אינטערעסאנטע טעג. ווען דער פאָטער האט אויף מאַרגען נאך יום כיפור גענומען בויען די סוכה, האב איך איהם אַרויסגעהאַלטען אין דער אַרבייט. מיינ יונג קערפערל האט זיך געבוי-גען און געגאט נאך פיוזשער ארבייט אין דער פרייער לופט. אַביצענדיג אַ גאנצען זמן - כמעט אַ האלב יאָהר - אין חדר, איינגעבוי-גען איבער דער גמרא און בערויבט פון יעדער פרייער בעוועגונג, פון יע-דער פיוזשער ארבייט, האבען מיר חדר-יונגלעך, זעלבסטפערשטענדיק, זיך שטארק געפרעהט מיט דער מעג-ליכקייט צו גראַבען די ערד און צו שאפן דעם גויטיגען בוי-מאטעריאל פאר אַ סוכה.

שוין מיט 30 טעג פאר סוכות האט דער רבי געלערנט מיט אונז די דינים, ווי אזוי מען דארף בויען אַ סוכה, וואס פאר אַ בוי-קונצען און מעסאָדען מען מעג יאָ אַנווענדען אין פאל ווען עס סטייעט נישט קיין בוי-מאטעריאל, און וואס מען טאָר נישט.

איך פלעג אונזיפּשעלפּען ברעטלעך, צעבראכענע פעסלעך, ליידענע קעט-לעך און שטיקלעך אלס לייווענט. דער פאָטער האט שוין פון דעם דאָ-זיגען צופעליגען און נישט-ווערטניגען מאטעריאל אויפגעבויט מיט מיינ גאָלדע-טער הילף, די סוכה - עס האט נאָר געפעהלט די סך אויף צוועקען די סוכה - און דאס האט מען געמוזט קויפן אויפ'ן מאַרק.

איך פלעג זיך איינגעטען ביים פא-טער, ער זאָל מיר געווענעמאָן אויפ'ן מאַרק, איינצוגאנדלעך די סך ביי די פויערעס פון די ארומיגע דערפער. דער מאַרק אין מיטען שטעטלע איז אין די טעג צווישען יום כיפור און סוכות געווען אַנגעפולט מיט פויערישע וועגענער מיט סך. ארום די דאָזיגע וועגענער זענען געשטאנען די יודישע פּעלי-בתים און זיך שטארק געדונגען, אויף אַ לשון, וואס איז געווען האַלב-גלייטש און האַלב-יודיש, מיט די פויע-רים וועגען דעם פרייז. דער פרייז

די סוכה.

איז געווען נישט אין מוזמן געלד, נאָר אין זאָל, וואס מען האט ערשט גע-מוזט קויפן און אַ יודישער קראָם, כדי צו פּעזאָלען מיט דעם פאר דעם סך.

איינגעהאנדעלט דעם סך האבען מיר גלייך בעדעקט מיט איהם די סו-כה, לויט אַלע דינים, אַז עס זאָלען זיך ביינאכט דורכזעהן די שטערען דורך דעם סך-צוועק.

פערטיג געוואָרען מיט דעם אויסער-ליכען בוי, מיט די פלומערשטיגע דריי ווענד, האָבען מיר זיך גענומען צום אויסגעבליבען און אויספּעצען די סוכה אינעווייניג אַנגעשטאַטען אויפ'ן באַדען אַביסעל ווייטליכען זאָמד, אַוועקגע-שטעלט אין מיטען אַ ליידענע פאָס; אויף דער פאָס אַ פאָר ברעטער אַלס אַ טיש; אַוועקגעלייגט אַ ברעט פון איין וואַנד צו דער אַנדערער - אַ באַנק אַ פאָר אַלע, נישט-געפאַרבעט שטוהלען אַרום טיש.

און ווען מען האט אוועקגעשטעלט אויפ'ן טיש, וואָט איז געווען בעדעקט מיט אַ שניי-ווייסען טישטוך, אַ פאָר אַבגעשייערטע מעשענע לייכטער - איז די סוכה געווען פערטיג.

איך בין געווען גליקליך אַנצוקוקען די פערטיגע סוכה מיט איהר פרימיטי-ווער מעבלירונג און בעפּאָונג, אין וועלכע איך האָב געפיהלט, אז איך האָב פרייוויליג און מיט גרויס השק אַרויסגעהאַלטען דעם פאָטער אין זיין אַרבייט.

אַוועלכע פרימיטיווע און אומגעלומ-פערטע בילדלעך, די סוכות, פלעגען אַרויסשפּראַכען אין אַ משך פון צוויי דריי טעג לעבען יעדען יודישען הויז אין שטעטלע. צום אנדענק, אַז ווען יודען זענען אַרויסגעגאנגען פון מצרים און האבען געוואנדערט דורכ'ן מדבר צום פערשפּראַכענעם לאַנד, זענען זיי אין דער וויטענענע געזעסען אין ביי-לעך.

מיינ רבי האט מיר געהאט ער-קלער, אַז די סוכה עראינערט אונז נישט נאָר די בייזלעך פון אונזער אבות אין דער מדבר, נאר עס איז אויך ער-פי דער קבלה אַ סימבאָל פון אונזער פערבייגענדיגען לעבען; אַז אַלץ אויף דער וועלט איז נאָר אויף אַ ווייז, נאָר אַ דירת עראי, אַ דירה

אויף אַ קורצען מאָמענט. נישט קוקענדיג אויף דעם דאָזיגען טרויעריגען סימבאָל פלעג איך, אַלס חדר-יונגלע האבען גרויס הנאה און פּערגעניגען ווען איך פלעג יוצען מיט מיינ פאָטער אין סוכה ביים עסען. עס פלעגט זעהר אַפט טרעפּען, אַז ביים עסען און דער סוכה פלעגט אַג-הויבען רעגנען, און עס פלעגט דורכ-ריינען דורכ'ן סך גלייך אין טעלער אַריין. דערצו נאָך פלעגט דורך די לעכערדיגע ווענד בלאָזען אַ קאלטער ווינד, און פונדעסטוועגען פלעג איך אפילו אין ערגסטען וועטער בלייבען יוצען מיט'ן פאָטער ביי אַלע סעודות אין דער סוכה.

אין אַוועלכע פאלען פלעגט מיינ מו-טער זיך בעטען ביי מיר איך זאָל עסען אין שטוב נישט אין דער סוכה, וואו איך קאן זיך לייכט פערקליינען און נאָך חס-והחילה קראַנק ווערען - מער פעהלט איהר נישט.

איך פלעג אָבער בלייבען ביי מיינ עקשנות און נישט ארויסגעהן פון דער סוכה, וואו דער ווינד האט געפייפט און דער רעגען האט געגאָסען איבער'ן קאָפּ ווי פון אַ קראָן. דער ליבער-מו-טער פלעג איך פּערווהיגען מיט די ווערטער פון דער גמרא: „שלוחי מצווה אינן ניוקין“ - די וואס טהוען אַ מצוה ווערען נישט געשעדיגט.

אַז די עקשנות'דיגע האלטונג האט אין מיר פערשטארקט די פאָרשטעלונג, אז איך בין שוין כמעט אַ דערוואקסע-נער און טראָג שוין אויף זיך דעם שווערען יאָך פון יודישקייט. אוועקגעטאן איז די מצוה צו יוצען אין דער סוכה געווען ביי מיר אויך נאָר אַ מין ספּאָרט, דער איבערפלוס פון מיינ קינדערשער ענערגיע האָט געזוכט אַ וועג צו בעפרייען זיך אין אַ שווערען תּענית, און אין מיינ טראָץ קעגען שלעכטען וועטער.

און אפשר, אהן אַלע חכמות, איז עס געווען מיינ אויפריכטיגער רעליגיעזער געמיט, וואס האט מיט געטריבען מקיים צו זיין די מצווה, וואס די תורה האט אונז, יודען, פאָרגעשריבען.

געווענדיג מיט'ן פאָטער יום-טוב אין שוהל, האָב איך איהם געהאלפּען טראָ-גען דעם אַתרוג, ער האט געטראָגען דעם לאַנגען לולב און איך - דעם אַתרוג, איינגעוויקעלט אין וואטער, אין אַ זילבערנען קוקער-פּושקע.

אויף דעם וועג צו דער שוהל, פלעגט דער פאָטער אַלע וויילע צו-ענדליך אַנגעקומען קיין ווארשא, וואו זי וועט בקיוב אונז צוריק בעגליקען מיט איהר אַנווענעהייט.

זי האט זיך ענדליך אַבגעזוכט... „קאָל נידריי און מאַזאָל“...

א גרופע אינטעריגאנטע, ווי אויך פּעראינטערסירטע קאָכ-לעפּעל האבען אַנגעמאכט אַ קליין אינטעריגעלע, צו-ליב וואס דער „פאראשטאנד דעם נייע סינגאַגאָס“ האט בעשלאָסען נישט צו געבען מער קיין אַנגאָסען אין דער „שטענשאכאווער צייטונג“ דערפאַר ווייל-ווייל, אויף דעם קאָן קיינער פון זיי נישט געבען קיין קלאָרע אַנטוואָרט... אָבער נישט אין דעם געהט עס אונז. אונזער פערלאָג עקזיסטירט שוין 25 יאהר און וועט אַהן די דאָזיגע אַנגאַנסע אויך מסתמא ווייטער עקזיס-טירען. אונז געהט נאָר איצט צו בע-ווייזען, ווי לעכערליך עס קומען אַרויס זייערע אימשיינס געזאגט אַנגאַנסען, געדריקט אין דער פּוילישער צייטונג „סלאָוואַ“ (ווארום, אודאי אויב זיי פאָסט נישט צו געבען זייערע מודעות אין אַ יודישער צייטונג, מוזען זיי כאָטש געבען אין אַ פּוילישער).

אַז איז דער אינהאַלט: די פּערוואַל-טונג פון דער נייער סינגאַגאָס פאָסט בעקאָנט, און עס ווערען פּערקויפט ספּעציעלע בילעטען אויף „קאָל נידריי און מאַזאָל“ לעז איך נאָכאָמאָל דעם אַנגאַנס און קאָן נישט פערשטעהן, וואס מיינט מען מיט דעם מאַזאָל? טראָכט איך מיר, כווייט, אפשר האבען די חכמים פון דער נייער סינגאַגאָס אויס-געטראכט אַ נייע תּפילה, וואס הייסט „מאָזאָל“ און ווילען דערמיט פּענאלי-קען די מתפללים. איך עטליכע טעג אַרום האט זיך די אַלץ אויפגעקלערט, דהיינו: עס האט זיך אַרויסגעוויזען, אז ס'איז געווען אַ דרוק-פעהלער, אז אַנשטאָט „מזכיר“, איז ביי די גוים, וועלכע אַרענטירען זיך נישט אין די יודישע תּפילות, אַרויסגעקומען... מא-

וואָס געהערט, וואָס געזעהן.

זייער צוואַג, איבערהויפט וויל איך דא זאָגען אַ יישר פח דעם ה' יוסף ווייט, וועלכער האָלענדיג זיין נדו האט צו-געשיקט דעם אמת'ן פרי עץ הדר. קאַשטאַנעס...

דאס איז אַזע מין געוויקס, וואס וואלגערט זיך אין האַרשטע צייט אין די גאַסען און האט ביי קיינעם נישט קיין חשובות. אזוי טראַכטען אין די היינטיגע ציי-טען דערוואַסענע. געווען אָבער אַמאָל אַ צייט, ווען אַס די דאָזיגע קאַשטאַ-געס זענען געווען אַ יקר המציאות; דאס איז געווען בעת דער דייטשער אַקפּאַציע, ווען מען האט געגעסען פאַפּליאַרקע און אַנשטאָט מעהל האט מען אַריינגעמאָלען אַביסעל געטרי-קענטע קאַשטאַנעס.

אין יענער צייט האט מען די קאַש-טאַנעס נישט געלאָזט אויף הפקר, נאָר מען האט זיי געזאַמעלט און אַבגע-היטען, ווי אַנאָר.

אויך ביי דער יוגענד האָבען די קאַשטאַנעס גרויס חשובות, זיי בעציה-רען אויס דערמיט די סכות. לויפּען זיי אַרום נאָך די קאַשטאַנעס, זאָמלען זיי איין און בעפּיצען די סכות. לעצטענס איז אָבער ביי אונז אין שטענשאכאוו געשעהן אַ ממשל, דהיינו: מען האט אויסגעהאַקט כמעט אַלע קאַשטאַנען-בוימער פון די אַלעטען, וואו די יודישע יוגענד האט געהאַט אַ „וואָלנע יאָדע“ צו האַקען פריי און פּראַנק. איצט אָבער איז זיי יויער גליק פערשטערט געוואָרען, ווארום זיי קליי-גע צאהל קאַשטאַנען-בוימער אין פאָרק, איז פאָר ווי נישט צוטריטליך און טאָ-מער פער'גנב'ענען זיי זיך יאָ דאָרט אַמאָל, זענען זיי איינגעשטעלט מיט'ן לעבען.

עס איז דאָך אָבער יוגענד, זוכען

שחטים, און ווען חס ושלום עס זאָל אין טשענסטאכאוו איבערהויפט נישט זיין קיין ווינקעל-שחטים (די קהלה ווינשט זיך דאס פון גאנצען האַרצען), וואָלט מען אַוועלכע פאָר זיי געדאַרפט אויסשרייבען...

עס איז מיט זיי נישט צו מאַכען. שוין אזא געוואוינהייט ביי זיי... זי האט זיך ענדליך אַבגעזוכט... שוין עטליכע וואָכען ווי אונזער קרלאָווע יאָדוויגא איז אַוועקגעקומען און ס'זענען פערשוואונדען אַלע ידיעות וועגען איהר דא-זיין.

האָב איך געוואָלט מפרסם מאַכען ברבים, אז מיט עטליכע וואָכען צוריק איז אונזער מלכה יהודית אויף איהר וועג קיין ווארשא, וואו זי האט גע-זאָלט אַבהאַלטען אַ וויכטיגע מליכה-קאָנפּערענץ מיט איהר ברודער שלמה וואכאליץ און מיט נאָך אנדערע גרוי-טע מליכה-מענער, איינגעשטיגען אין אַ צוג, וואס געהט גאָר אין אַ פער-קעהרטער ריכטונג און פון דאמאלס אָן איז פון איהר יעדע שפור פער-שוואונדען.

האט מען גערעכענט, אז זי האט אונז פערלאָזט אויף אייביג. און פער-צווייפּעלעט זענען מיר געווען גרייט זי צו יוכען. און אויך מערער זיין דאס טאָל, מען זאָל אַלייאַמירען אויף אַלע נאָקען און אויסזוכען די מלכה. בעת איך האָב אָבער געוואָלט ווע-גען דעם מפרסם מאַכען, איז פלוצלינג אַנגעקומען אַ ידיעה, אז דער שאַדען האט זיך אַבגעזוכט: אונזער קרלאָווע געפּינט זיך אין ווארשא און טהוט שטאַרק אין עסק.

אמת, אז ביי זי איז אַנגעקומען קיין ווארשא האט זי געהאט אויסצושטעהן פערשידענע מכשולים, דהיינו: ווייל אַנשטאָט קיין ווארשא, וואו ס'איז גע-ווען איהר הויפט-ציעל, האט זי גאָר די באָהן אַוועקגעפיהרט קיין לעמבערג, נאָר נאָך פערשידענע גלגולים איז זי

זיי אויס וואו ס'איז נדו פעהלען א קאַשטאַנע-בוימ און טראָך-ארויף מיט אַ שטיין. טרעפט אַפט, אז זיי פערבאָג-דושען דאָרט, וואו זיי דאַרפּען נישט און ס'קומט דערפון ארויס א צרה.

כ'וואָלט מיר געקאָנט דערצעהלען וועגען אונאַנגענעמע צופאַלען מיט אַס די קאַשטאַנעס, נאָר צוליב פער-נישט צו דערצעהלען. דערביי וואָלט אָבער נישט געשטאָט אויפגעקומען צו מאַכען די עלטערן, אז זיי זאָלען צו פערשטעהען געבען זייערע קינדער, אז נישט קוקענדיג דערויף, וואס זיי לאָקט צו די קאַשטאַנעס. זאָלען זיי זיך פונ-דעסטוועגען אַבזאגען פון דעם דאָזיגען פערעגניגען, וואס קאָן פּעראוואַכען צרות.

אין אונזערע צייטען אפילו אַבזאגען פון-קאַשטאַנעס...

אַזא געוואוינהייט ביי זיי...

פעהלען ביי אונז אין שטאדט א געזעלשאַפּט—הכנסת-כלה איז איהר נאמען, מילא, מסתמא פיהרט זי א טעטיגקייט, וואס איז אין די ראהמען פון איהר סטאַטוס—זי העלפט אַרויס אַריימע פלות און'ו. אַריימע פלות איז אָבער ביי דער דאָ-זיגער חברה אזוי צו זאגען אַ טראָ-דיציע. זיי כאָפּען זיך אַרום מיט ליני-קע שחטים, וועלכע זיי מאַכען פאָר גייסטיגע פיהרער.

ביז נישט לאַנג איז ביי זיי געווען דער בעל תּפילה דער לינקער שחט העניך גליקסמאָן, און ווען דער לעצ-טער איז געפאהרען קיין ארץ ישראל, האבען זיי זיך אַנגעקאָפּט אין דעם לינקער שחט הירש אלס ממלא מקומו און איהם איינגעלאָרען אלס בעל קורא און'גל.

א מערקוירדיגע ערשיינונג מיט דעם מנין פון דער הכנסת-כלה-געזעלשאַפּט. ווי האבען אַ שוואַכקייט צו לינקע

אפל. אדוו. י. קושעפיצקי.

פארשריפטען פון דער שטייער - אַרדינאַציע וועגן שטייער - פערברעכענס און שטראָפּען.

די שטייער - אַרדינאַציע ענטהאלט פיעל פארשריפטען וועגן פערשידענע שטייער-פערברעכענס און זעהט פאר פאר די דאָזיגע פערברעכענס גרויסע שטראָפּען.

ס'איז דעריבער זעהר וויכטיג, אז יעדער סוחר, האַנדלער און אינ-דוּסטריעלער זאל זיך מער וועניגער אָרענטירען אין די דאָזיגע פארשרי-טען.

מיר וועלען זיך היינט בעמיהען אי-בערגעבען די וויכטיגסטע פון די דערמאנטע פארשריפטען:

1) לויט דעם ארט. 159 פון דער שטיי-ער-אַרדינאַציע נעמט דער בעגריף שטיי-ער-פערברעכען ארום יעדע שטראָפּ-רע האַנדלונג, וועלכע איז פערבונדען מיט דער שטייער-אויסמעסטונג און וועלכע איז גורם א פערקלענערונג פון די שטייערן ווי אויך יעדעם נישט צופאסטען זיך צו די אויפפאָדערונגען פון דער שטייער-מאַכט. די שטייער-אַרדינאַציע רעכענט אויס, צווישען אַנ-דערע פאָלגענדע פערברעכענס:

(1) ווער ס'ניט אויף בעוואוסטניג אין וועלכער ס'איז ערקלערט (זע-נאָנע), "אָדוואַלנע", ענטפער אויף אַ וועוואַלנע" דעם שטייער - אַמט פאקסטען און פערהעלטנישען, וועלכע שטימען נישט מיט דער ווירקליכקייט און די דאָזיגע האַנדלונג מאַכט א-מערליך די שטייער-אויסמעסטונג אָדער איז גורם איהר פערקלענערונג אונטער-ליגט א שטראָף פון אַרעסט ביז 6 מא-נאַטען אָדער א געלד-שטראָף פון 1 ביז 20-פאָכטיג פון דעם פערקלענערטען שטייער, אָדער ביידע שטראָפּען צוזא-מען.

(2) ווער, זייענדיג א מיטגליד פון דער "קאָמיטע אָדוואַלנע", אָדער זאָכענער טראגט אַרויס אין דער עפענטליכקייט ידיעות וועגען די מא-טעריעלע פערהעלטנישען פון שטייער-צאָהלער, וועגען וועלכע ער האט זיך דערוואוסט אין צוזאמענהאַנג מיט דעם ערפולען זיינע פונקציעס אַלס מיטגליד פון דער "קאָמיטע אָדוואַלנע" אונטערליגט א שטראָף ביז 1000 זל. אין פאַל, ווען די דאָזיגע האַנדלונג קען ברענגען שאַדען דעם קרעדיט אָדער ערערע פון שטייער-צאָהלער, אָדער אין פאַל ווען די ידיעות ווערען פערעפּענטליכט אין דער פרעסע אָדער אויף א עפענטליכע פערזאָנלונג קומט א שטראָף ביז 5000 זל. אָדער אַרעסט ביז 6 מאָנאַטען, אָדער ביידע שטרא-פּען צוזאָמען.

(3) ווער ס'פיהרט א אונטערנעמהונג אָדער פערנעמט זיך מיט א מלאכה נישט בעזיצענדיג קיין פאסטענט אונ-טערליגט א געלד-שטראָף פון א סומע 1 ביז 20-פאָכטיג ווי דער פרייז פון פאסטענט.

(4) ווער ס'פיהרט א אונטערנעמהונג אָדער מלאכה אויפ'ן סמך פון א קלע-נערען פאסטענט ווי ס'פאָדערט דאָס ענטשפּרעכענדע געזעץ אונטערליגט א שטראָף פון א סומע 1 ביז 3-פאָכטיג וויפיעל ס'בעטרעפט דער דיפערענץ צווישען די פרייזען פון פאסטענט וועל-כען ס'זעהט פאר דאס געזעץ און דעם פאסטענט וועלכען ער בעזיצט.

(5) ווער ס'זאָגט אָב צו ווייזען דער שטייער-מאַכט זיינע האַנדעלס-ביכער אונטערליגט א שטראָף ביז 3000 זל.

(6) ווער ס'דערלאָזט נישט אָדורכצו-פיהרען א "לוסטראַציע" פון דער אונ-טערנעמהונג דורך בערעטיגטע צו דעם פערזאָנען (צ. ב. בעאַמטע פון שטייער-אַמט) אָדער שטערט ביים אָדורכפיהרען די "לוסטראַציע" אונ-טערליגט א געלד-שטראָף ביז 2000 זל. אָדער אַרעסט ביז 3 מאָנאַטען אָדער ביידע שטראָפּען צוזאָמען.

(7) ווער ס'ערטיילט בעוואוסטניג דעם שטייער-אַמט אַלס עדות אָדער זאכענער פאָלשע אינפארמאַציע, וועלכע קענען פערזאָנלעך א נישט-ריכטיגע שטייער-אויסמעסטונג, אָדער בעשווערען אָדורכצופיהרען א שטראף-אויספארשונג אונטערליגט א געלד-שטראָף ביז 5000 זל. אָדער אַרעסט ביז 6 מאָנאַטען אָדער ביידע שטראָפּען צוזאָמען.

(8) ווער, זייענדיג א מיטגליד פון דער "קאָמיטע אָדוואַלנע", אָדער זאָכענער טראגט אַרויס אין דער עפענטליכקייט ידיעות וועגען די מא-טעריעלע פערהעלטנישען פון שטייער-צאָהלער, וועגען וועלכע ער האט זיך דערוואוסט אין צוזאמענהאַנג מיט דעם ערפולען זיינע פונקציעס אַלס מיטגליד פון דער "קאָמיטע אָדוואַלנע" אונטערליגט א שטראָף ביז 1000 זל. אין פאַל, ווען די דאָזיגע האַנדלונג קען ברענגען שאַדען דעם קרעדיט אָדער ערערע פון שטייער-צאָהלער, אָדער אין פאַל ווען די ידיעות ווערען פערעפּענטליכט אין דער פרעסע אָדער אויף א עפענטליכע פערזאָנלונג קומט א שטראָף ביז 5000 זל. אָדער אַרעסט ביז 6 מאָנאַטען, אָדער ביידע שטרא-פּען צוזאָמען.

(9) ווער ס'ערפולט נישט אין אַנגע-צייכענטען טערמין, אָהן א געהעריגע פערענטפערונג, די אויפפאָדערונג פון שטייער-אַמט (אַנגעבען א געוויסע ער-קלערונג, ענטפערן אויף א "וועוואַלנע") אונטערליגט א שטראָף ביז 500 זל.

געגען יעדען אורטייל פון שטייער-אַמט קען דער פערזאָנלעכער אַריי-טראָגען "אנ'אָדוואַלנע" אין דער

ריקקהרען זיין פנים צו מיר, מיט דער ליבליכער און צוגלייך מיט א שטרע-נער אזהרה: "פארזיכטיג, מיין קינד, מיט'ן אתרוג, ווארף איהם, חלילה, נישט ארויס!

עס איז געווען איבריג מיר צו דער-מאנען, איך זאל זיין פארזיכטיג, ווייל איך האב אלס קינד געוואוסט ווי צו שאצען דעם צוטורי, וואס מען האט מיר ארויסגעוויזען מיט דעם, וואס מען האט מיר אָנפערטרויט צו טראָגען אַזאָ שטייער, הייליגע פריי, אז ווען דער פטום זאל זיך, חס-חלילה, אָפברעכען, ווערט ער פסול.

דער אתרוג איז געווען אין מיינע אויגען א מיסטישע פרוכט, וואס וואקסט ערגיץ וואו אין א זעהר ווייטער און געהיימניספולער מדינה.

דער רבי מיינער, האט אונז, חדר-ינונגלעך, פערטייטשט דאס וואָרט אתרוג מיט די ווערטער: "א גן-עדן-עפעל" מיר פלעגען זיך טאקע קוויקען מיט'ן ריח, דער ריח פונ'ם גן-עדן - פונ'ם אתרוג.

מיט א נצחון-מינע פלעג איך איבער-געבען דעם טאטען אין שוהל די זיל-פערנע פושקע מיט דעם גרויסען אוצר, וואס ליגט אין איהר איינגעוויקלט אין וואסער. דער טאטע פלעגט מיך בעלויגען פאר מיין היטען און טרייט-לען זיך איבער'ן אתרוג, ווי איבער א קראנקען עופ'ה'לע, מיט א צופרידענעם און ליבעפולען בליק, וואס האט מיר געזאָגט, אז ער בעטראכט מיך שוין פמעט ווי א דערוואקסענע, וועמען מען קאן איבערגעבען אזא וויכטיגע שליחות.

צו הלל פלעגען די בעלי-בתים אין "פני" פון שטעטלעך טרייסלען מיט די גרינע גלובים אין אלע זייטען לאר-בע רוחות השמים אויך נאך אויבען און נאך אונטען, מאַכענדיג דערביי אַנ'ערנסטע מינע.

איך פלעג צוקוקען צו דער הייליגער און מיסטעריעזער צערעמאָניע מיט גרויס-דרך-ארץ, און מיט גרויס קנאה צו די גרויסע, וועלכע האבען אונז, קינדער, נישט דערווייט צו מאַכען דאס זעלבע, הגם מיר, דאס קליינוואָרג, האבען שוין געלערנט און געוואוסט די כוונות, וואס מען דאַרף האבען, אין זינען, ווען מען האַלט ביים הלל-זאגען, דעם אתרוג אין איין האַנד און דעם גלוב אין דער אַנדערער, לויט דעם, וואס די מקובלים שרייבען פאר.

חול-המועד סוכות אין די אָווענדען פלעגען די שטעטלעכע קלעזמער, צווישען וועלכע עס האבען זיך געפינען א פאָר ווירקליכע פידעל-קינסלעך, שפילען אין גרויסען בית-המדרש אויף זייערע אינטערומענטען און עלטערע יודען פלעגען געהן טאַנצען, אויך מיר, קליינוואָרג, פלעגען זיך ארומדערהען נאָכ'ן טאקט.

אָ, עס זענען געווען יאהרען ...!

זאיל'.

כאָש, אז מען וויל, קאָן מען פרע-גען א קשיה: די גבאים האבען אַנגא-זשירט א נייעם חזן און געהויבען די פרייזען, זייענדיג זיכער, אז מען וועט שטעהן אין די רייהען נאָך בילעטען.

דערווייל ווייזט זיך ארויס, אז זיי הא-בען נאָך צו פערקויפן בילעטען אויף "פל נדר" און אויף, מזכיר, און א צווייטע קשיה: פארוואס עפּעס בילעטען נאָר אויף פל נדרי און מזכיר, און צו שחרית, מוסף און נעילה דאַרפן די יודען שוין נישט דאָווענען, אָדער אפשר האבען זיי שוין טאקע אויף די דאָזיגע תפילות נישט קיין בילעטען, נאָר זיי זענען נאָר נעביך איבערגע-בליבען בילעטען פלויז אויף "קאָל נידריי און מאזיל" ...?

זיי זייערען שנאה און האס.

די חיות אין מענשען-געשטאַלט, וואָס הייסען ענדעקעס, פיהרען זייער פער-דארבונגס-אַרבייט אויף יעדען שריט און טריט, סיי אין גאס, אין געהיימע קעלערען, ווי אויך אין שטאָט-ראַט. זיי זענען געווען די איינציגע, וועל-כע האָבען געשטערט, אז פוילען זאָל ווערען אונגעהענגיג. די יעניגע, וועל-כע זענען געווען צאָרישע לאַקאַציען און געקוישט די רוט פון אַלערליי אָקופאַ-טען זענען פלוצים געוואָרען הייסע פאַטראָטען פון פוילען און זידלען אַלע, וועלכע געהערען נישט צו זייער לא-גער, און חיות, ווי די שוואַכסטע זע-

ליפמאן קאָפּינסקי.

וואס ענטפערט די געשיכטע?

(צו די אַנטיסעמיטישע ארויסטרעטונגען אין היגען שטאדט-ראַט)

פאר העלדישע קעמפער און אלס גוטע פאטריאָטען, געשפילעט א דאָנקבאַרע ראָלע פאר פוילענ'ס אונגעהענגיקייט. דער חסיד'ער ראָטמאַן ה' נויפערל האט געזאגט צו די ענדעקעס, "אז דאס וואס איהר האט געהאַלטען פאר אַנ-אומגליק האט געברענגט פוילען גליק, אזוי וועט זיך אויך מיט דער צייט ארויסווייזען פונעם אייער האנדלונג מיט דעם יודען פראָבלעם".

איך גלייב, אז דעם אמת'ן אָפּיעק-טייווען ענטפער האט שוין געגעבען די געשיכטע (די אָפּיעצילע געשיכטע, וועל-כע אויך די ענדעקעס האבען געלערנט אין דער שולע), וויסען דען נישט די ענדעקעס, מיט וואס פאר אַנ'אויפריכ-טיגער ליבהאציגקייט עס מאַהלט דער טרוימער פון פוילענ'ס פרייהייט-אָדאַם מיצקעוויטש-די געשטאַלט פון דעם קעמפער יאָנקעל מוויקאָנט אין זיין אונטערברעך'ן ווערק, "פאן טאָדעאָש"?

אזוי איז עס. די ענדעקישע קליקע וועט ביי אונז נישט אַבשוואַכען אונזער ליבערע און פאַטריאָטיזם צו פוילען-פערקעהרט, מיר וועלען די געמיהלען פערשטאַרקען.

מיר האבען פולשטענדיג צוטרוי צו דער ברייטער פוילישער געוועלטשטאַם אין זייער אָפּיעקטיווער אַבשאַצונג און וויסען, אז דער פראַגרעסיווער טייל האַלט אונז פאר נוצליכע בירגער און גוטע פאַטריאָטען, דען עס איז ביי זיי איינגעוואַרעלט די טראַדיציע פון טאַלעראַנץ פון די גרעסטע היסטאָרישע געשטאַלטען.

זעהר אינטערעסאַנט איז פאר אונז צו וויסען, ווי אזוי געוויסע פוילישע הויכגעשטעלטע פערזענליכקייטען דענ-קען וועגען אונז.

אין יאָבלאָנאָ איז פאַרגעקומען א קבלת-פנים פאַר'ן בעקאָנטען אַרצי-ביס-קאָפּ גאַלד, פאַר וועלכען אויך די יודישע בעפעלקערונג האט אויפגעשטעלט א טרוימ-טויער, האט ער אין זיין ענ-טפער-רעדע אויף דער בעגריסונג גע-זאגט צו אַלע: "ער איז זיכער, אז אויב יודען וועלען האבען אַנ'אייגענע מלוכה אין ארץ-ישראל, וועלען זיי אין פוילען נישט פערגעסען". און זיכער קען ער זיין, ווייל אַנ'עקספּאָרט פון 9 מיליאָן זלאָטעס א יאהר קיין ארץ ישראל מאַכט מען נישט אַוועק מיט דער האַנד.

אַנ'אמת'ער פאַטריאָט זאגט: אז, דער וואוילשטאַנד פון אַלע בירגער איז דאס העכסטע געזעץ. אזוי האט געזאגט מאַרשאַל יוֹזעף פילסודסקי, דער, וועל-כע וועלכען דער דעוויז זאגט: "ער האט געגעבען פוילען פרייהייט, גרע-ניצען, מאַכט און עהרע".

מיר אזוי טראַכטען. זאָלען מיר בעסער ממליץ-טוב זיין אויף יודען און זאגען, אז דאס דריקעניש קומט מעמקא דלאא -חיות ווי דאס יודישע פאָלק ווערט דערדריקט פון אַלע זייטען, דריקען זיי זיך אויך איינער דעם צווייטען...

"מ'אָמיר זיך"...

באַלד נאָך יום כּפּוֹר דריקט מען זיך ווידער די הענד און מען ווינטשט זיך, אז "מ'אָמיר זיך שוין אויסגעבעטען"-אלע געהן שוין דאמאלס אויף א זי-כערער בריק, ווארום עס קאָן דאָך אַנדערש נישט זיין. אַבגעפאַסט איבער א מעת-לעת, עוסק געווען אין תפילות, זיך נישט ארויסגעריהרט פון דער שוהל, פערנאָסען טייכען טרעהרען, מוז מען דאָך ארויסרייסען פון גאַס, וועלכער איז א רחום וחנן -א גוט יאהר. זענען פול מיט בטחון אז "מ'אָמיר זיך".

אַט דער בטחון האַלט אויף יודען אין דעם לאַנגען שווערען גלות און מיט שמחה און פרייד געהט מען צו-נויפפלאַפען די סכה, וואס בעשטעהט פון א פאַר ברעטלעך, וואס דער מינ-דעסטער ווינט קאָן אַוועקלאָזען. עס וואַלט שוין לאַנג צייט געווען, אז יודען זאָלען זיך ענדליך קאָנען בע-זעצען אין א פעסט-געמיינעטער סכה, כאָטש פון אַזא סכה, וואס בעשטעהט פון עור של-

לויט'ן.

אויף די בילדער פון די פוילישע מאַנאַרכען זענען פערהאַן ספעציעלע דעוויזען, וועלכע בעצייכענען זייערע הויפט - פערזינסטען פאַר'ן פוילישען פאָלק.

אויף דעם בילד פון פוילישען קע-ניג-קאָזימיר דער גרויסער (1370-1333) לויטעט דער דעוויז:

(1) "ער האט געטראָפּען פוילען א געפויטעטע און איבערגעלאָזט א גע-מויערטעס"

(2) "ער האט ערלויבט די יודען זיך צו בעזעצען".

דער, וועלכער קען די געשיכטע פון פוילען, ווייסט גאָנץ גוט, אז צווישען דעם 1-טען און 2-טען איז טאָקע דאָ אַנ'עננער צוזאַמענהאַנג און דאס בע-ווייזט שוין, אז יודען אין דעם 1-טען סטאָדיום פון זייער בעזעצען זיך אין פוילען, האבען זעהר פיעל געלייטעט פאר דער ווירטשאַפּטליכער ענטוויקלונג פון פוילען און אַלס אויסדרוק פון דאָנקבאַריקייט האט דער קעניג-דער פאָקטישער בויער פון פוילען-אויפגע-שטעלט פאר די יודען א שוהל אין קראָקאָ.

מיר קענען זיין זיכער, אז דעמאלס זענען אויך געווען אין פוילען אַנטי-סעמיטען, וועלכע זענען בעשטימט גע-ווען געגען דעם קעניג'ס גאָסטפריי-דליכקייט, דאָך אָבער האָט ער זיך מיט קיינעם נישט גערעכענט און גע-האַנדעלט אזוי, ווי עס האבען געפא-דערט די אינטערעסען פון פוילען.

דער ראש פון דער מלוכה האט זיך בעשטימט אבגעבען א די-יוחשפון, אז ער איז פערזאָנלעך פאר דער געשיכטע און צוקונפטיגע דורות, ער האט בעשטימט נישט געוואוסט, ווי אזוי די געשיכטע וועט איהם פאר זיי-נע מעשים אַבשאַצען און בעצייכענען, און ער איז געקרוינט געווארען אַלס פאָקטישער בויער פון פוילען.

קאָזימיר דער גרויסער האט אויך נישט געקענט פאַראויסזעהען, דאס פוילען וועט פערלירען איהר פרייהייט, אָבער די פאָלאָקען, וועלכע האבען גע-קעמפט פאר פוילענ'ס פרייהייט וויסען, אז די יודען האבען זיך ארויסגעוויזען "איזבא סקארבאָווא" אָדער בעלעגען אין שטייער-אַמט א פאָדערונג איבער-צוגעבען דעם ענין אין געריכט. דער טערמין פון אַריינטראָגען אַ אָדוואַ-לאַניע" איז 14 טעג רעכענענדיג פון צווייטען טאָג פונ'ם דערהאלטען דעם אורטייל. דער טערמין אַריינצוצוטראָגען א פאָדערונג איבערצוגעבען דעם ענין אין געריכט איז 7 טעג.

האט א ווירקונג, אז ביי אונז, וואו ס'קומט נאָך נישט פאר קיין מענשען-מלחמה, האט מען זיך דערווייל נאָם געווען אין די אומשולדיגע עופות?

מחשבות'ן-אויך די 2 לינקע שוחטים טורנער און הירש האבען געשאַכטען אויף טריפה די ערב יום-כּפּוֹר'דיגע כּפּוֹר, כאָטש איינער, דער "שיינער יוד" הירש, האט אין סאָמע ערב יום כּפּוֹר אבגעגעבען אַנ'עקזאָמען וועגען זיין מערדערשער-שחיטה פאַר'ן פא-ליציי-קאָמיסאַר, נאָר דאָך האט ער אויך אביסעל געשאַכטען.

ווי ס'זאָל נישט זיין, איז דעם ערב יום כּפּוֹר, פאַרגעקומען א גרויסער שלאַכט, אין וועלכער ס'זענען געפאַלען א סך טויענדער. און הלואי זאָל דאס זיין א כּפּוֹר פאַר דער נאָך-גרעסערע שלאַכט, וואס דאַרף איבער די קעפּ פון דער מענשהייט.

מען דריקט זיך...

א טהייער פאָלק דאס יודישע. ווי טראַגיש די לאַגע פון יוד זאָל נישט זיין צוליבע די צרות, וועלכע הויערן אויף זיין לעבען, איז ער פאַרט קיינעם נישט קיין שווא. קומט ערב יום כּפּוֹר, כאָטש מען זיך אַרום און מען דריקט זיך די הענד און מען ווינטשט זיך אַן איינער דעם אַנדערעם אַלדעס גוטס. מעגליך, אז דאס דריקעניש די הענד איז מעכאַניש, עס איז דערביי נישטאַ די כּוֹנָה, נאָר ס'איז אזוי פון געוואוינ-הייטס-וועגען. פארוואס אָבער זאָלען

ווען פון א שפאס ווערט אנ'ערנסט...

(א ברעף פון וויעלן)

שען...

הפלי, אויך די לינקע זענען אויף די מחברים פון דער צייטונג געפער-ליך אויפגעבראכט (הפנים זיי, די אויפ-געקלערטע, האבען עס אנגענומען פאר אנ'ערנסט). אזא פראוואקאציע! אזא מעשה-נבלה - האבען זיי געשריגן - עס געהט אונז שוין נישט וועגן דער גאנצער מעשה מיט'ן יום-כפור, ווי דאס פראוואקירן אנ'אויפערן...

בקצור פון אלע זייטען, פון די פרו-מע, ווי פון די פרייע איז דער אויפ-בריוו געווען געוואלדיג, להשמיד ולהרוג, און דאס גאנצע שטענדיג איז געגאנגען אויף רעדלעך...

און ס'האט זיך נישט געענדיגט מיט פיס-מלאכה.

איינער פון די מיטאבייטער פון דער צייטונג איז שבת צו-נאכטס בע-פאלען געווארען דורך צוויי פערשונען, וועלכע האבען איהם גוט צושלאגען. זונטאג פריה האט מען אנגעטראפן דעם לאקאל פון דער „על-המשמר"-אר-גאניזאציע-וועלכע גיט ארויס די ציי-טונג - דעמאלט, די שווערע אויפ-געהאקט, די בילדער צוריסען, צוטרע-טען - א גאנצער פאגראם.

מיר האלטען, וואס אנ'אמת איז נישט פון אזאלכע פעליעטען, פון מאכען מטעמים פאר די לעזער אויפ'ן חשבון פון יענעם פערדורס און עגמנת-נפש, און מיר וואלטען זיכער ענהליכע נישט אנגענומען צו דריקען אבער וועגען דעם רעדט זיך דאך נישט. וואלט דער עולם פראטעסטירט געגען אזא ארט פעליעטען אלס פעליע-טאן (וואס איז אגב גענוג שוין אויס-געדראשען) וואלט נאך געווען פער-שטענדיג. דאס צעברעכע איז אבער דערביי, וואס מען האט דעם אויפ'ן אנגענומען פאר אנ'ערנסטען און זיך נישט אנגעשטויסען, אז דאס איז נישט מעהר ווי א פעליעטאן, וועלכער, פונקט פערקעהרט, לאכט אויס און מאכט חלוק פון די אנגלויביגע.

אבער אויך די אויסגעלאכטע, אונ-אפהענגיג דערפון, ווי זיי האבען ראס פערשטאנען און אנגענומען, האבען געמעגט אויף א מעהר קולטורעלען אופן דערויף רעאגירען, ווי מיט אנפא-לען און דעמאלטירען א לאקאל, וואס עס מוז דורך אונז, ווי אויך דורך דער גאנצער יודישער געזעלשאפט ווי א-שארפסטען געשטעלט ווערען.

סיי ווי איז עס גרויסארטיג מאטער-יאל פאר א פראווינק-שפיגעל... וו. צ.

א שרעקליכע רציחה אין דזאלאשין.

א יוד דערשטעכט דעם צווייטען אויף טויט, אהיימגעהענדיג פרייטאג צו-נאכטס, שבת תשובה, פון דאווענען.

די דאזיגע שרעקליכע רציחה האט זיך אָנגעשפּילט אין די אויגען פון די אהיימגעהענדע שוה-מתפללים, קיי-נער פון זיי האט נישט געוואגט צוצו-נעהן, ווייל דער מערדער איז געווען ווילד ווי א טיגער, גרייט צו דער-הרג'ענען ווער ס'וועט קומען אונטער דער האַנד.

ס'איז לייכט זיך פארצושטעלען דעם שווערען איינדרוק, וואס דער מאַרד האט געמאכט אין שטעטלעך.

דער מערדער האט זיך א קורצע צייט אויסגעהאלטען, אבער ער איז געווארען פערהאלטען אין קאמינסק ביי קרובים.

דער חידוש פון מאַרד ביי אזעלכע אומשטענדען איז נאך גרעסער דערמיט, וואס דער מערדער, א טאטע פון 3 קינדער, געהט אן אין שטעטלעך פאר א רוהיגען, אַרענטליכען מענש.

די לוייה פון הרג, נאכ'ן אדורכפיה-רען די סעקציע, איז פארגעקומען זונ-טאג ערב יום-כפור און עס האבען זיך אָנגעשפּילט האַרצירייסענדע סצענעס.



פראצעס פון דער קאמוניסטישער גימנאז-יאל = יוגענדר.

שילער פון דער 7-טער גימנאזיאל-קלאס.

צום פראצעס זענען געווארען ארויס-גערופען 25 עדות. דער אויספארשונג-פאליציי: בוז-וויצקי, קראוועצקי און שקאפ האבען בעשווערט מיט זייערע ערקלערונגען די אָנגעקלאַגטע. עדות בוזוויצקי האט אין אנהויב 1935 בעקומען אינפארמאציעס, אז דזיאלאווסקא און רוזשנסקי אַרגא-ניזירען צווישען דער גימנאזיאלער יוגענד קאמוניסטישע קעמערלעך, ווי אויך פעסטגעשטעלט א קאנטאקט צו-שען די אָנגעקלאַגטע. עדות שקאפ האט דעם 21 טען אַפריל אויף קלינסקי גאס פערהאלטען צוויי שילער, פון וועלכע איינער האט צווארפן אויפ'רופען. דאס האט דערפיהרט צום ענטדעקען און אַרעסט פון אלע אָנגעקלאַגטע. דער לייטער פון דער פאליטישער בריגאדע האט אונטערגעשטראכען די ריכטיגקייט פון בעשולדיגונגס-אַקט, צוגעבענדיג, אז גרעניצען און גאַרבונאו האבען נאכ'ן בעפרייען פון גרעווענ-אַרעסט נישט איבערגעריסען דעם קאנטאקט מיט די קאמוניסטישע ספערען.

נישט-גינסטיג זענען אויך אויסגעפא-לען די עדות-ערקלערונגען פון עטליכע שילער, וועגען וועלכע ס'איז אין תפיסה אבגענומען געווארען א „גריפס", אז זיי „גיבען אויס" די חברים. זיי זענען געווארען פערהאלטען אין צוזאמענהאנג מיט'ן דאזיגען פראצעס, נאר די אויס-פארשונג איז געגען זיי געווארען אַנ-זיירט.

די ערקלערונגען פון די פערטיידי-גונגס-עדות זענען אויסגעפאלען גינסטיג פאר די אָנגעקלאַגטע. צווישען אנדערע האבען אייניגע גימנאזיום-לעהרער ער-קלערט, אז זיי האבען נישט בעמערקט אין דער אויפפיהרונג פון די שילער קיין שום פערדעכטיגעס און ארויסגע-געבען וועגען די אָנגעקלאַגטע א גוטע מיינונג.

די עדות-ערקלערונגען האבען מיט א מיטאג-הפסקה געווינערט ביז אין אווענד. דאן די רעדעס פון פראקוראר און פער-טיידיגער האבען געדויערט ביז שפעט אין אָווענד.

אין לעצטען וואָרט האבען אלע אָנ-געקלאַגטע זיך בענרעניצט מיט דער בקשה וועגען בעפרייאונג. בלויז רי-זשאנסקי האט געזאגט, אז זיין ערשטער אורטייל, וועלכער איז געווען א גע-ריכטס-טעות איז זיך אין איהם כסדר נאָם.

10 א זיגער אין אווענד האט ריכ-טער טערפילאווסקי געשלאסען די גע-ריכטס-פערהאנדלונג, אבגעענדיג דאס פארליינענע דעם אורטייל אויף צומא-ר. ענעס 11 א זיגער פריה.

נעכטען, מיטוואך, האָלצ 1 א זיגער מיטאג האט דאס געריכט ארויסגעטרא-גען דעם אורטייל, לויט וועלכען: דזי-א-לאווסקא איז געווארען פער'משפט אויף 3 און א האָלצ יאהר תפיסה, רוזשנסקי - 3 יאהר, וויינבערג און צעוואוויטש צו 2 יאהר, אבגעענדיג זיי דאס אויס-פיהרען צו שטראף אויף 1 יאהר, גרע-ניצע - 2 און א האָלצ יאהר תפיסה, גאַרבונאו - אויף איבערצושיקען אין אויסבעסערונגס-הויז (ארום 5 יאהר) און שטעפאנאווסקי איז פרייגעשפראכען געווארען.

צום סוף האט דאס געריכט, אויפ'ן פארשלאג פון פראקוראר, בעשלאסען אנצווענדען באַלדיגע אַרעסט בלאגע די פער'משפט גרעניצען און גאַרב-נאו, דערביי איז פאר גרעניצען בע-שטימט געווארען א קויצע פון 2.000 זלאטעס.

פון תנועת „תורה ועבודה“.

דערמיט מעלדען מיר, דאס צוליב טעכנישע סבות וועט די אָלגעמיינע פערזאנלונג ווערען אבגעלייגט ביז נאך דער לאַנדעס-קאָנפערענץ.

גלייכצייטיג מעלדען מיר דאס עס איז שוין פעסטגעשטעלט דער טערמין פון דער 7-טער לאַנדעס-קאָנפערענץ פון „תורה ועבודה" אויף כ' מרחשון (3.11) און לויט'ן פונקט 1 פון וואהל-רעגולאציע וועלען האבען וואהל-רעכט צו דער קאָנפערענץ נאָר די דאָזיגע חברים-ות, וואס בעזיצען א פרטיס-חבר צו קומען פונקטליך.

פון „ברוריה“.

שבת, דעם 1-טען טאג סוכות קומט פאַר א שיחה א. ד. ט. דער יו"ט סוכות, געפיהרט דורך די חברות שווארצבוים אסתר, גאט חנה א. א.

זונטאג, דעם 2-טען סוכות קומט פאַר א שיחה א. ד. ט. די בעדייטונג פון די נאציאנאלע ימים-טובים, געפיהרט דורך די חברות שיינוועקסלער רחל און שטענצל רחל. אלע חברות ווערען אויפגעפאָדערט צו קומען פונקטליך.

פון תרצה"ה ווי אויך די, וועלכע האבען בעזאחלט אלע מסים ביז תשרי תרצ"ו. די חברים-ות וואס וועלען נישט ער-לעדיגען די חובות ביז'ן געהעריגען טערמין וועלען נישט צוגעלאָזט ווערען צו די וואהלען.

מיטוואך איז פאָרגעקומען א געמיינ-זאמע זיצונג פון אלע ועדים, וואו עס איז געוועהלט געווארען א וואהל-קא-מיסיע אָנצופיהרען מיט די וואהלען ביי אונז אין סניף. אלס וואהל-קאמי-סאָר איז געוועהלט געווארען איי-נשטימיג דער יו"ר ח' יונגסטער, אלס מיטגלידער אין דער קאמיסיע זענען געוועהלט געווארען ח' אפרים ורגון-צעירי-מורח, ח' רחל שיינוועקסלער-„ברוריה", ח' שמשון שטינהרט-„שומר-הדתי“.

זונטאג, דעם 2 טען טאג סוכות 8 א זיגער אָווענד קומט פאַר א חברים-פערזאנלונג געווינדעט וויכטיגע פרא-גען.

מיטוואך דעם 3-טען טאג חוה"מ סוכות 8 אווענד קומט פאַר א רעפ-ראַט פון חבר א. קאָנסענס, אַלע חב-רים-ות ווערען אויפגעפאָדערט צו קו-מען פונקטליך.

„איז דאס דער אויסוועג?" מיט קורט קאטש'ן.

מאנטאג, דעם 1-טען טאג חוה"מ סוכות 9 א זיגער אווענד קומט פאר אין קינא-טעאטער „אטלאנטיק" די איי-נציע פארשטעלונג פון וועלט-בעריהמטען אַרטיסט און יענעסער, נישט-פערזע-סענער „סערזשאנט גרישא" - קורט קאטש.

קורט קאטש וועט דאס מאל אויפ-טרעטען אין א נייער פענאמענאליער קרעאַציע, אלס „מילער" אין דער טראַג-די-קאמעדיע, אין 3 אַקטען „איז דאס דער אויסוועג?"

כדאי צו דערמאנען, אז די אויספיה-רער פון די איבריגע ראלען זענען: בערטא זשאלדאווסקא, העלענא אינווע-נע, טאַוש, מרים לערנער, יעקב קורלענדער, שלמה קראַנץ, דוד לייכט, שמחה וויי-נשטרייב און אברהם וואלפשוט, וואס ס'איז די בעסטע גאַרענטיע פאר א קאָלאסאלען ערפאלג.

בילעטען-פארפערקויף היינט אין דרו-קעריי פון ח' באַטשאַן; שבת, זונטאג און מאנטאג אין פרויז-אָנשטאַלט פון ח' עפשטיין (אלע 21, איינגאנג דורכ'ן טויער).

דער ים-פלאַט פערטיידיגט נישט בלויז די ברעגעס פון ים, נאר אויך די אונאָבהענגיקייט און שלום.

פער'משפט דעם געו. רעדאקטאָר פון דער „גאזעטא נאָרדאָווא" .

דאס קרייז-געריכט האט עהערנעכטען בעטראַכט זעם פראַצעס פון געוועזענעם רעדאקטאָר פון דער „גאזעטא נאָרדאָ-ווא" סטעפאַן קאָוואַלסקי. וועלכער איז געווארען אָנגעקלאַגט, אז אינ'ם נומער 35 פונ'ם 25 יוני 1933 האט ער אויף די שפאלטען פון דער דורך איהם רע-דאגירטער צייטונג אָנגעדרוקט א רייה אַרטיקלען א.ט. „אַרעסטירט א פאליציי-אַגענט אלס פערדעכטיגען אין מאַרד פון כוודשיק'ן", „אימפאָנירענדע פאליטישע פערזאנלונג פון נ. ד. אין טשענסטא-כאו", „אַרבייטס צי... סאָנאַציע-פאָנד", ווי אויך א נאָטיץ, וועלכע האט צווי-שען אנדערע ענטהאַלטען פאָלגענדען זאָץ: „אין די גאָהנטסטע טעג וועט בענייט ווערען דער „היווען"-פראַצעס, וועלכער זאָל שטאַרק בעלאַסטען דעם וויצע-מיניסטער סטאַזשיניסקי“.

דעם פראַצעס האט בעטראַכט ריכטער העראַסימאָוויטש, בעשולדיגט - וויצע-פראַקוראַר הויזבראַנד, פערטיידיגט - אדוואָדזקי.

דאס געריכט האט נאכ'ן אויסהערען די צידים אנערקענט דעם געוועזענעם רעדאקטאָר פון דער „גאזעטא נאָרדאָ-ווא" פאר שולדיג אין פערעפענטליכען די דריי אויבען-דערמאנטע אַרטיקלען און אין צוויי נישט איינגעזעהען קיין שום פערברעכערישע טעמים. דער אָנ-געקלאַגטער איז פאר פרובען צו פער-שפרייטען פאַלשע קלאַנגען, וואס קענען שטערען די עפענטליכע רוה, געהאָרען פער'משפט צו בעזאָהלען 600 זלאטעס שטראַף אדער 30 טעג אַרעסט.

Szkoła Kiedukacyjna im. Z. Wajnsztokówny w Częstochowie, Aleja 20, telef. 10-78.

Przyjmuje zapisy do wszystkich klas.

PRZEDSZKOLE przyjmuje dzieci od lat 3-4. Zajęcia w przedszkolu mają się odbywać PRZED i PO OBIEDZIE.
Kursy językowe przy szkole przyjmują zapisy na jęz.:
angielski, francuski, niemiecki i hebrajski

KANCELARJA czynna codziennie od 13—14 i od 16—17.

נאכטן ארעסט פון די מערדער פון עלטערן פאליציי-פונקציאנאר קושישטאנאוסקי.

פונקציאנערעס מאנטא האט די פא-
ליציי געפיהרט א בלייטגען קאמף אין
סטראדאס און אין סאבינוב מיט די
מערדער פון עלטערן פאליציי-פונקציא-
נאר קושישטאנאוסקי, וועלכער איז —
ווי בעוואוסט — ערמארדעט געווארען
אין א דאך הינטער אלשטין. די אונ-
טערנעמערע אונטערנעמערע אונטערנעמערע
אויך א געלעבטע אין עטליכע ארומיגע
פאליציי-האט אונטערגעלידן געמאכט די
פערברעכער צו ענטלויפן. ביז זונטאג
אין אונטערנעמערע ווי זיך אויספעהל-
טען און ביי דער מיטהילף פון עטליכע
חברים פון טשעכאסלאווא איז זיי גע-
לונגען זיך אריינצופעקמען אין שטאט
אריין.

שוין די ערשטע אונטערנעמערע האט
אויסגעוויזען, אז ס'זענען געווען דריי
מערדער. אויך זענען געווארען
פעטגעשטעלט זייערע נעמען. ווי ס'האט
זיך ארויסגעוויזען האבען די באנדיטען
געשטעלט פון צוויי רעוואלוציערען און
קושישטאנאוסקי איז געווארען דערשט-
טען פון א „נאנאן“ רעוואלוציער. אזא
רעוואלוציער האט לויט אלע השערות
בעזיצט קאזשימיעזש סטאנקי, וועלכער
איז נאכ'ן ענטלויפן פון דער תפיסה
אין וויעניש, געווארען געזוכט אויך
דורך דער היגער פאליציי, ווייל ער
האט זיך געוואלט געפונען אין דער
נאנאנער אומגעגענד. נאכ'ן אנקומען
אין דער אומגעגענד פון טשעכאסלאווא
האט סטאנקי זיך צוגעגעבן אפן מיט'ן
30 יערהונדערט היגען איינוואוינער יוזעף
פאפענדא, וועלכער איז געווארען גע-
זוכט דורך דער היגער פאליציי פאר א
רוב-אנפאל אין יאנאוו און נאך א פער-
ברעכער. אויך די דאזיגע דריי פער-
ברעכער, וועלכע האבען געפאלט א
גאנצע רייה רוב-אנפאלען, האט אנגע-
טראפן דער עלטערער פאליציי-פונ-
קציאנער.

קשישטאנאוסקי, וועלכער האט
זיך אומגעקעהרט קיין אלשטין נאכ'ן
אדורכפיהרען אן אויספארשונג אין א
געוויסען ענין און בעת'ן געזען נאך
די באנדיטען געווארען דערשטע-
די יידע וועגען סטאנקי'ס אויפהאל-
טען זיך אין סטראדאס האט די אויס-
פארשונג פאליציי דערהאלטען מאנטאג
ארום 11 פארמיטאג און נאך עטליכע
מינוט איז שוין די געגענד פון סטרא-
דאס געווען ארומגערינגעלט דורך פא-
ליציי.

סטאנקי, צוזאמען מיט צוויי חברים
און צוויי פרויען, דערוועגן א שווע-
טער פון איינעם פון די ארעסטירטע,
האבען זיך דאמאלס געפונען נישט ווייט
פון טייך סטראדאמקא, וואו זיי האבען
אָנגעהאלטען א מאָלייט, וועלכעס איז
זיי אבער געווארען געשטערט דורך
דער אנקומענער פאליציי. די באנדי-
טען זענען שטענדיג צו דער פאליציי
זיך צולאפן און דער געזען נאך זיי
האט געדויערט ארום 2 שעה. בעת'ן
געזען האט פאליציי אָנגעגעבן אַנערך
100 בייסקען-אין רעוואלוציער-שאַסען.

דער געזונד-צושטאנד פונם פער-
וואונדעטען מערדער האט זיך בעדיי-
טענד פערבעסערט, אזוי, אז ער איז
געווארען איבערגעפיהרט פון שטאדט-
שען אין תפיסה-שפיטאל אריין.

סטאנקי, וועלכער האט אויפ'ן געווי-
סען א גאנצע רייה פערברעכער, וועט
אין קורצען געשטעלט ווערען פאר'ן
געריכט, וואו ער וועט בעקומען די
פערדינסטע שטראף. דער מערדער האט
בעת'ן נאכיאנען איהם געשאסען צו די
פאליציי-אנטען פון צוויי רעוואלוציערען.
מ'האט ביי איהם אָבער געפונען נור
אין רעוואלוציער קאל. 6.35, דאגעגען
דער „נאנאן“ איז, טראץ די ענערגישע
זוכענישען נישט געפונען געווארען.

שוין איז א וואך ארום...

פון היינט אין א וואך ארום, ד. ה.
דעם 18-טען ה. מ. וועט זיך אנהויבען
די ציהונג פון דער 1-טער קלאס פון
דער 34 טער מלוכה לאַטעריע. מען דארף
שוין אלץ נישט לענגער פערנאכלעסי-
גען מיט'ן פערזאנלעך זיך מיט א לאַס,
פרי נישט זיין אויסגעשטעלט אויף א
ענטווישונג. עס האט דאך שוין נישט
איינמאל פאסירט, אז די וועלכע האבען
אָנגעלייגט מיט איינקויפן א לאַס אויף
דער לעצטער מינוט, האבען געמאכט
זיך ענטוועדען פון דער שפיל, ווייל אלע
לאַסען זענען שוין געווען אויספערקויפט.
די מעגליכקייט איז דערמיט וואַרשיינ-
ליכער, ווייל דער פלאַן פון דער 34-טער
לאַטעריע גיט די שפילער נאך גרעסערע
שאַנסען, ווי פריהער און דאס א דאנק
די איינגעפיהרטע די אזוי גערופענע
שטענדיגע טעגליכע געווינסען, אט די

די זיצונג פון שטאדט-ראט.

אויף דער דינסטאג-דיגעס זיצונג איז
דער שטאדט-ראט צוגעטרעטען צום
ווייטערדיגען פערטאכטען פון בודזשעט
— צו דער פאזיציע פון געוועהנליכע
אויסגאבען, וואס איז געווארען געשלא-
סען מיט דער סומע פון 3.314.000
זלאָטעס.

דער סענסאציאנעלסטער מאַמענט פון
דער זיצונג איז געווען דער פארשלאג
פון ענדעקישען קלוב וועגען אויסשטריי-
כען דעם פונקצי-צוגאב פון שטאדט-
פערזענלעכען אין דער סומע פון 5.400
זלאָטעס. סקאסירען דעם רעפערענדאט-
אויסאף פון פערזענלעכע, ווי אויך וועגען
פערקלערען דעם אדמיניסטראציע-פער-
סאנאל מיט 30 פראצענט; דערביי זא-
לען אין דער ערשטער רייה ווערען
אָנגעזאגט די דאזיגע ארבייטער, וועלכע
זענען מלוכה-עמפריטען א.ד.ג.

דער פארשלאג פון נ. ד. האט אויך

האט אויך געזאגט, אז דער רעפערענ-
טאנק-אויסאף איז אונטערגעלידן
ווייטער האט גערעדט ראטמאן פראם.
זינאב, וועלכער האט צווישען אנדערן
זיך אויך ארויסגעזאגט פאר א רעדוק-
ציע פון פאממען-פערסאנאל, דערביי
האט ער אויך געלויבט די פיהרונג פון
פערזענלעכע מאַקעוויטש.

דאן האט ווידער גערעדט דער פאר-
שטעהער פון פאליציען ווירטשאַסליכען
בלאָק דיר. סמולסקי, וועלכער איז
ארויסגעטרעטען מיט א זאכליכער קרי-
טיק געגען פארשלאג פון די ענדעקעס
וועגען פערקלערען דעם אדמיניסט-
ראציע-פערסאנאל מיט 30 פראצע. און
צוגעגעבן, אז דער דאזיגער פארשלאג
איז געווארען אריינגעטראָגען אָהן שום
בעגרינדונג.

צום סוף האט דער שטאדט-פערזע-
דענט אָנגעגעבן גענויע ערקלערונגען
אין צוזאמענהאנג מיט די אריינגעטראָ-
גענע פארשלאגען.
די אריינגעטראָגענע פארשלאגען זע-
נען אָבער צוליב דער שפעטער שעה
נישט געווארען געשטעלט צו דער אָב-
שטימונג.

„די אגודות פון תלמוד און מדרש“.
מיטוואך, דעם 16 ד. ה. חוה"מ סוכות
האלב 9 א זיגער אווענד וועט אָדו.
ל. אש האַלטען אין לאקאל פון היגען
„מכבי“ א רעפערעס א.ד.ט. „די אגודות
פון תלמוד און מדרש“.

די הכנסה פון רעפערעס איז בע-
שטימט לטובת דער ספאָרט-קאָלעניע
„מכבי“.

שלוס פון די יובילי-פיערליכקייטען
פון י. ט. ס. פ. „מכבי“.

זונטאג, דעם 20 ד. ה. דעם לעצטען
טאָג סוכות 9 א זיגער אווענד קומט
פאר אין זאל פון י. ט. ס. פ. „מכבי“
מיט'ן אָנטייל פון פערטערען פון בי-
ליצער מכבי-קרייז די פערטיילונג פון
די פרויען פאר'ן קרייז און קלובען
וועלכע האבען זיך אויסגעצייכענט בעת
דעם „מכבי“-צוזאמענפליה. נאך דער
פריווען פערטיילונג ווערט איינגעפירט
א טייערליכער טאנק-אָווענד.

אויפ'ן זעלבן טאָג ווערען פראַעק-
טירט לייכט אַטלעטישע פערמעסטונגען
צווישען דעם י. ט. ס. פ. „מכבי“ מיט
אַרטיגע ספאָרט-קלובען.

קארטאפאל פאר ארבייטסלאזע.

דער אַרבייטס-פאָנד האט ערטיילט
דער שטאדט טשעכאסלאווא קרעדיטען
נור אויף צו פערזאָנלעך די ארבייט-
לאַזע מיט קארטאפאל. די קארטאפאל-
אַקציע וועט זיך אָנהויבען אין חודש
נאוועמבער און געניסען דערמיט וועלכען
אויסשליסליך נור די אַרבייטסלאַזע, וואס
זענען בעלאַסטעט מיט פאמיליעס.

שיכור'ע אונטערריסטען צושלאַגען
א דאָקטאָר.

מיטוואך ארום 5 א זיגער נאכמיטאג
זענען די דורכגעקער אויף רוג אַלע
קאָסעסושיקי און 2 אַלעזע געווען ערות
פון אַנאָנגעוועהנליכען געשלאַגען.
אין א געוויסען מאַמענט האט מען
דערזעהן א הייכען, אַטלעטיש געבויעטען
מאַספערשנין, זיך „באַקסען“ מיט צוויי
אַנדערע פערזאָנען. דער צונאָמיגעלאַפער
נער המון האט אַלאַרמירט א פאלי-
ציאַנט, וועלכער האט זיך פערנומען
מיט'ן ליקוידירען פון דעם נישט-גע-
וואונשענעם גאסען געשלעג, צונאָמישע-
לעריג גלייכצייטיג דעם געהעריגען
פראטאקאָל.

ס'האט זיך ארויסגעוויזען, אז דער
דאָזיגער, וואס האט אָנגעשטויסען די
אַטאָקע פון צוויי געגנער איז דר. סא-
לעזי פרייז, וועלכער וואוינט אין
ווארשא אויף ווילטשא 18, דאָגענען די
צוויי אַנטפאלער זענען בעקאנטע היגע
אונטערריסטען: וואלאווי ביסטרי (יאס-
נאָרסקא 14-16) און אַנטאני אַניסיס
(דווערניצקי-וואַלעס 49).

די דאזיגע פאסירונג האבען די
אונטערריסטען פערזאָנלעך זייענדיג
שיכור, וועלכע האבען — ווי ס'דער-
זעהען ער-ראיה — איידער זיי האבען
צושלאַגען דעם דר. פרייז, אויסגעהאַקט
א שוין-פערנסטער אין בלומען-געוועלכע
פון סט. יאָסעפס-מבסקי. דאָגענען דער
געליטענער דר. פרייז האט זיך אָנגע-
שטעלט דערנעבען, צוזעהענדיג די
ווילדע טאָטען פון די שיכורים, וואס
ס'האט זיי, ווייזט אויס, פערדראָסען און
צוליב דעם טאָק איבערגעטראָגען די
אַטאָקע אויף דעם צופעליג-דורכגעקע-
נען דר. פרייז.

Gdy eleganckim pragniesz być,
noś bieliznę marki

OPUS

a gdy oszczędnym pragniesz być,
noś bieliznę marki

OPUS

albowiem

koszule i kołnierzyki marki
wyrabiane są z pierwszorzędnych
materiałów i wyróżniają się swą
trwałością.

OPUS

אָנחויזונגען אויף אלע שטערט פון סאָו. רוסלאַנד
אויף „מ. אָרגאַניז“ נעמט אן:

און אבסילונגען Bank Gospodarst. Krajowego
ספען קאָנטאָ 22.000) און אבסילונגען Bank PKO

Państwowy Bank Rolny (פ.א.ר.א. ב.א.ר.)
Pow. Bank Kredytowy S. A., און אבסילונגען
Bank Zachodni S. A., Tow. „Hias“, Pow.

Bank Związkowy, Bank Handlowy, Bank Związku Spółek Zarob-
kowych, D|B T. Bunimowicz, Wilno Oddział Banku Drezdeński.

און אנדערע w Gdańsku = קראָט = בריקאָ נעמען אן אלע פאָסט-אבסען.

פאָדערט די נעם פרוי-קוראנטען מיט די פערקלערטע פרייזען.

אינאָקראַטיזם קרעמלען אלע דערמאנע אַינסטיטוציעס און די נעוועלשאַפֿט „היאס“
Warszawa, Plac Grzybowski 10. Tel. 275-63.

Istniejące od 25-ciu lat

Roczne Kursy Handlowe,
półroczne i 3 mies. Buchalteryjne

zatwierdzone przez Ministerstwo W. R. i O. P. № 20902/18 pod kier.

R. German-Szumacherowej

przyjmują zapisy kandydatów(ek). Kończącym wydaje się ŚWIADECTWA

Kancelarja: ul. Dąbrowskiego 11, mieszk. 5,
front 2-gie piętro, tel. 22-75.

Tamże I-sza szkoła pisanja na maszynach.

Dr. med. M. Wizenfeld

choroby uszu, nosa i gardła

b. lekarz i operator kliniki
profesora Nejmana w Wiedniu

PRZYJMUJE

ul. ŚLĄSKA 15

(przed pocztą główną)

Telefon 17-84.

פאַרבעריי און כעמישע
וועשעריי

BENETA

ב. יאָסעלעוויטשאַ 11

(געגענאפער דעם געוועלכע פון דער
קאָפּעלשטאָנע)

אונטער דער לייטונג פון אַנאָנסאַלענעס פון דער
כעמישער אינדוסטריע - שלע אין ווארשא מיט
לאַנג-יערהיגער פראַקטיק

ספעציאַליסטע:

- פאַרבען לויט מאָסטערן,
- דעסאָנירען (ארויסנעמען) פלעקען אָהן וואַשען
אויפ'ן אָרט,
- כעמיש רייניגען און פאַסאָנירען קאָפּעלשען,
- וואַשען שטייפּע מענער-וועש מיט אַ
דויערהאַפּטען שפּיגעל-גלאַנץ.

די פרייזען בעדייטענד ערנידריגט.

פון קאמעראל-טעאטער.

היינט, מאַרגען און יעדען טאג ווערט
געשפילט די הערליכע קאָמעדיע פון
אל. פּרעריי, „שלובי פאַנינעסקיע“, אַנ-
הויב 8.30 אָווענד, בילעטען פאַרפער-
קויף אין ביכער-געוועלכע פון קרושיני-
סקא, אַלעס 23 (פריהער שווינעצקי).
כדי צו ערמעגליכען פאר די אייני-
וואוינער פון די פערפערקעס אַ בע-
קוועמען צוריקקעהר פון טעאטער,
האַט די טעאטער-דירעקציע זיך פער-
שטענדיגט מיט דער דירעקציע פון
דער אויטאָבוסען-קאָמוניקאציע און יע-
דען שבת און זונטאג נאך די אָווענד-
פאַרשטעלונגען וועלכען קורסירען אויטאָ-
בוסען פון דער טעאטער-געביידע קיין
ראקאוו, טשעכאסלאוואקע, סטראדאס,
און זאטשיש.

י'ך געפערט אין אונזער שטאט
א פאבריק פון ראדיא-אפאראטען.

ווי מען טיילט אונז מיט, האט זיך
אין אונזער שטאט געפערט א פאב-
ריק פון ראדיא - אפאראטען, וועלכע
ווערט אָנגעפיהרט פון בעוואוסטען איני-
זשיניער בראַנזלאַוו פליגעלאַנ, וועל-
כער האט פילע יאהרען פראַקטיצירט
אין די אויסלענדישע וועלט פאַבריקען
פון ראדיא-אפאראטען, וואס גיט אויך
די גאַנצטיי, אז די דאזיגע אפאראט-
טען, וועלכע וועלן דא אין טשע-
סלאווא אויסגעאַרבייט ווערען אונטער
זיין לייטונג, וועלען זיין פון בעסטען
קוואליטעט צו דער צופרידענהייט פון
די קונדען.

KINO „EDEN“.

גיהנום פון א פערטענעם מאן

BURZYCIEL

דראמע פון העלדישקייט, ליעבע און
אפעררויליקייט

אין דער הויפט-ראל: זשאק האַלם.

איבער'ן פראַגראם:

Życie Żydów na Rusi

פאָס-אקטואַליען און צייכען-גראַטעס.

Kino „LUNA“

היינט! דער מעכטיגער פילם

BENGALI

דער פילם איז עהנליך צו די

לעצטע מלחמה - קאמפען אין

אביסיניע

אין דער הויפט-ראל

גארי קופער

געוועהנליכע פרייזען.